Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײַנט 8 זײַטען.

NAJER FOLKSBLAT

פרײַז 20 גראָשען

נײַער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטײאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צײַטונג

Nr. 84/1684	Łódź, Poniedziałek 8 kwietnia 1929 r.	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מאָנטאָג, כז אדר ב׳, תרפ״ט	Nr 84/1684

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

רושם פון מאַרשאַל פּילסודסקיס אַרטיקעל

צי איז נאָך מעגלעך אַ צוזאַמענאַרבייט פון דער רעגירונג מיט׳ן סיים?

וואַרשא, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) דער אַרטיקעל פון מאַרשאַל פּילסודסקי א. נ. „דער גרונד פון אלץ — געדאַנקען פון אַ מענש, וואָס איז קראַנק געוואָרען פון דער בּיוּראָקראַטישער־סעסיע פון סיים" אָט אָ דער אַרטיקעל וואָס איז הײַנט פערעפענטליכט געוואָרען אין אַ רייה סאַנאַציע־צייטונגען (די הויפּט־מאָמענטען פון דעם אַרטיקעל איז געדרוקט געווען אין דעם נעכטיגען נומער „נײַער פאָלקסבלאַט") האָט געמאַכט אַ פערשטענדליכען קאָלאָסאַלען רושם.

פון׳ם אַרטיקעל איז די עפענטליכקייט געוואויר געוואָרען אַ גאַנצע רייה תּפאַקטען און זאומשטענדען, וועלכע זענען ביז איצט געווען אומבעקאַנט.

ערשטענס, איז מען געוואויר געוואָרען וועגען דער שווערער קראַנקהייט, וואָס דער מאַרשאַל האָט לעצטענס אדורכגעמאַכט. צווייטענס — אַז דער מאַרשאַל איז געווען ענטשיידען געגען דעם, אַז דער געוועזענער פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש זאָל זיך שטעלען פאַר׳ן סיים און זיך פערענטפערען פאַר זיינע האַנדלונגען אַלץ פינאַנץ־מיניסטער, און — אַז טשעכאָוויטש האָט דאָ געהאַנדעלט אָהן דעם אויסדריקליכען ווילען פון מאַרשאַל.

דער אופן ווי אַזוי דער מאַרשאַל פּילסודסקי האָט דאָס מאָל קריטיקירט דעם סיים איז געווען אַנ׳איבעראַשונג אַפילו פאַר די, וועלכע זענען גוט בעקאַנט מיט זיינע שאַרפע אופנים פון קריטיק.

נאָך דעם ראָזיגען אַרטיקעל — האַלט מען — וועט מיט דער גאַנצער שאַרפקייט מוזען געשטעלט ווערען די פראַגע, צי איז נאָך בכלל מעגליך; אַ וועלכע־ס׳איז־נישט צוזאַמענאַרבייט צווישען דעם סיים און דער רעגירונג.

עס ווערען אויף פערשידענע אופנים קאָמענטירט די עווענטועלע שריט, וועלכע עס קאָנען אונטערנעהמען די דעפּוטאַטען ליבערמאַן און וואָזשניצקי, וואָס זענען אין׳ם אַרטיקעל פון׳ם מאַרשאַל אָנגעגריפען געוואָרען פערזענליך.

מען שמועסט, אַז ביי פיל סיים־גרופען הערשט אַ מיינונג, דאָס דער כבוד פון די דעפּוטאַטען פאָדערט תיכף אַוועקצולעגען די מאַנדאַטען.

פערשידענאַרטיג זאָגט מען זיך אַרויס וועגען דעם אָבזאַץ פון אַרטיקעל, אין וועלכען דער מאַרשאַל האָט דערקלערט, אַז ווען ער זאָלט איצט געווען שעף פון קאַבינעט — וואָס ער ווינשט זיך — זאָלט דער מלוכה־טריבונאַל, וועלכער דאַרף משפּטען דעם מיניסטער טשעכאָוויטש, נישט געוואַגט זיך צונויפּ־צוקומען: צי דאַרף מען דעם ראָזינען אָבזאַץ פערר־שטעהען בוכשטעבליך, אָדער — אַז דער מלוכה־טריבונאַל וועט אַזוי־צו־אַזוי טאַקי נישט צושטאַנה קומען.

עס איז קיין ספק נישט, אַז די סיים־גרופּירונגען וועלען אָנעהמען אַ שטעלונג צום אַרטיקעל פון מאַרשאַל, און מיט דער גרעסטער שפּאַנונג ווערט אָפּגעוואַרט ס׳אַרא שטעלונג דאָס וועט זיין, און וואָס פאַר אַ קאָנסעקווענצען דערפון וועלען געצויר־גען ווערען.

——=:§:=——

זשורנאַליסטען־קאָנגרעס

וויען, 7. (ספ. טעל.) פון פּראַג איז מען מודיע: די פערוואַלטונג פון אינטערנאַציאָנאַלען זשורנאַליסטען־פערבאַנד איז אויפגענומען געוואָרען דורכ׳ן טשעכישען מלוכה־פּרעזידענט, מאַסאַריק.

דער פּרעזידענט האָט געפיהרט אַ לענגערען געשפּרעך מיט די זשורנאַליסטען און אַרויסגעוויזען גרויס פעראינטערעסירונג צ ואַלע ענינים פונ׳ם זשורנאַליסטען־פערבאַנד.

דער פּרעזידענט האָט דערקלערט, אַז דער קריזיס פון פּאַרלאַמענטאַריזם איז אין אַ געוויסער הינזיכט אויך אַ קריזיס פון דער זשורנאַליסטיק, מחמת דער פּאַרלאַמענטאַריזם און די זשורנאַליסטיק האָבען פיל געמיינזאַמע פּונקטען.

נאָך דער אוידיענץ האָט דער קאָנגרעס ווייטער אָפּגעהאַלטען זיינע בעראַטונגען מכוח׳ן פּראָיעקט פון אַ זשורנאַליסטישען עהרען־קאָדעקס.

די דעלעגאַציע, וואָס איז אויפגענומען געוואָרען דורכ׳ן פּרעזידענט מאַסאַריק איז בעשטאַנען פון די ה״ה: רעד. בערנהאַרדט („פּאָסישע צייטונג"), רעדאַקטאָר ד״ר באַפּרע, רעד. ראַנס („אינדעפּאַנדאַנס בעלזש") רעד. בורדאַן („פיגאַראָ") וואַלא („עזור") רעד. פּאַוועל מיליוקאָוו (פּאַריזער „פּאָסלעדניא נאָוואָסטי").

די ענגלישע דעלעגאַטען אין סאָוויעט־רוסלאַנד

וויען. 7. (ספּ. טעל.) פון לאָנדאָן מעלדעט מען:

די ענגלישע דעלעגאַציע פון אינדוסטריעלער, וואָס איז געפאָהרען קיין מאָסקווע מיט׳ן ציל צו פאָרשען די ווירטשאַפטליכע לאַגע פון רוסלאַנד, ווי אויך, כדי צו געפינען אַ מעגליכקייט אָנצוקניפּען האַנדעלס־בעציהונגען מיט רוסלאַנד, וועט זיך — ווי מען הערט — צוריקקעהרען די הייַנטיגע וואָך קיין לאָנדאָן מיט אַ נעגאַטיווען רעזולטאַט.

די דעלעגאַציע איז ספּעציעל ענטוישט, צוליב דעם, וואָס ליטווינאָוו האָט זיך אָפּגעזאָגט פון אונטערהאַנדלען און דערקלערט זיין אונצופרידענהייט דערמיט, וואָס די ענגלישע רעגירונג גופא האָט נישט אָנטיילגענומען אין דער דעלעגאַציע.

די בעדייטונג פון טשעמבערלענס בעגעגעניש מיט מוסאָליני׳ן

פּאַריז, 7 (א.וו.) די פּאַריזער פּרעסע לייגט פיל אַכטונג אויף דער צוזאַמענטרעפעניש פון טשעמבערלענען מיט מוסאָליני׳ן, האַלטענדיג, אַז זי גיט אַ געוויסע אויפקלעהרונג אין די איטאַליעניש־פראַנצויזישע שטרייט־ענינים, און קודם כל אין דער פראַגע פון דער איטאַליענישער קאָלאָניזאַציע אין טוניס.

אונגאַריש־רומענישע אונטער־האַנדלונגען

וויען, 7 (א.וו.) שוין זינט עטליכע טעג קומען דאָ פאָר אונטערהאַנדלונגען צווישען אונגאַרישע און רומענישע דעלעגאַטען וועגען דער אָפּטאַנטען־פראַגע.

די שטעלונג פוןביידע צדדים איז אַ קאָמפּראָמיס־אַרטיגע און מען רעכענט, אַז די אונטער־האַנדלונגען וועלען אין משך פון 10 טאָג ערלעדיגט ווערען אין אַ פּאָזיטיווער הינזיכט.

בעקאַנטמאַכונג.

עס ווערט געזוכט אַ פּערזאָן, וואָס איז בעקאַנט אין באַנק־וועזען, כדי צו קענען איינאָרדנען אַ באַנק אויף קאָאָפּעראַטיווע יסודות. אָפּערטען אָפּצוגעבען שענקעוויטשאַ 22, וואוינונג 2.

Dr DONCHIN

מאַניושקי 1, טעלעפאָן 9-97

ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען

נעמט אָן טעגליך פון 1—10 מיטאָג און 4—7 נ.מ.

זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

כעמיש־באַקטעריאָלאָגישע לאַבּאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.

אַנאַליזען פון קאָל, אורין, לייכעץ א. אַ. וו.

אורין־אַנאַליז - 4 זל.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

נעמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 4½—8½ נ.

זאַל פילהאַרמאָניע

נאַרוטאָוויטשאַ 20.

זונטאָג, דעם 14־טען אַפּריל ה. י., 9 אַ זייגער אָוונט ווערט געגעבען ביי דער בעטייליגונג פון

דאָראַ ווייסמאַן

ווייב און געליבטע

לטובת דער נאַכט־פּאַגאַטאָווע פון „לינת הצדק".

די פאַרשטעלונג וועט בעעהרען מיט איהר אנוועזענהייט

מים יודעא,

וועלכע קומט ספּעציעל צו דער פאַרשטעלונג קיין לאָדז.

אַלע, וועלכע האָבען בעקומען איינלאַדונגען, ווערען געבעטען זיי אויסצוטוישען ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע־זאַל ביז מאָרגען, דינסטאָג, דעם 9־טען אַפּריל ד. י.

די אין אַ קליינער צאָהל נאָך איבערגעבליבענע בילעטען זענען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

9899

אויפפאָדערונג.

דערמיט פאָדער איך אויף צום צווייטען מאָל דעם ה׳ איצעק שאַץ פון קאַמיעניעץ־פּאָד. וואָס וואוינט ביי זיין טאָכטער שיינדעל פּאַרעצקי פון ערשטען מאַן אָסטראָוסקי אויף קילינסקיעגאָ 120, צו קומען הײַנט, מאָנטאָג, 8 אָוונט צו הרב ר׳ משה מנחם סגל, פאָלודניאָוואַ 25, צו אַ דין־תורה.

איך וואָרן איהם, אַז אויב ער וועט צום צווייטען מאָל נישט וועלען קומען צו דער דין־תורה, וועל איך מוזען ציהען דערפון די געהעריגע קאָנסעקווענצען.

ב. פּאַרעצקי.

LETNISKO

składające się z 2 mieszkań po 1 pokoju z kuchnią w Gorzkowicach między lasem i rzeką jest od zaraz **do wynajęcia** na sezon letni. Warunki najwygodniejsze. Zwrócić się do **S. Morowicz, Gorzkowice** z. Piotrków.

5574

צו דער חתונה פון אונזער געעהרטען פערוואַלטונגס־מיטגליד

שמואל ג. ביסטער (לאָדז)

מיט פרל. ניחה וואַלטער (קוטנאָ)

שיקט אַ הערציגען מזל־טוב

די פערוואַלטונג פון „הכח" אין לאָדז.

1899

ערלויבט טראָצקי'ן צו קומען קיין דייטשלאַנד

וויען, 7. (א. וו.) פון בערלין איז מען מודיע אַז טראָצקי האָט בעקומען אַנ'ענדגילטיגע מעלדונג, ראָס ער קאָן קומען אין איינעם פון די דייטשע קורערטער מיט'ן תנאי — ער זאָל זיך אָפּזאָגען פון וואָס־ער נישט איז פּאָליטישע טעטיגקייט.

מאלאריאַ-פאָרשונג אין א"י

ירושלים, 7. (יט"א טעלעגראַפיש) די גע־זונדהייט־סעקציע ביים פעלקער־בונד האָט אַנער־קענט אַ פינאַנציעלע אונטערשטיצונג פאַר דער קאָמיסיע ביים ירושלים־ער אוניווערזיטעט, וואָס פאַר־נעהמט זיך מיט דער פאָרשונג פון מאַלאַריע אין א"י.

נישט ערלויבט א צוזאמענפאהר פון האַקענקרייצלער

ראַנציג, 7 (יט"א טעלעגראַפיש) דער ראַנ־ציגער סענאַט האָט פערווערט די האַקענקרייצלער אָפּצוהאַלטען אין ראַנציג זייער צוזאַמענפאָהר.

עקסקורסיעס פון רויט-אַרמעער און שול-קינדער
אין די יודישע קאלאניעס

מאָסקווע. (י.ט.אַ.) מיט'ן אָנקומען פון פריהלינג, ווען עס הויבען זיך אָן די פעלד־אַרבייטען אין די יודישע קאָלאָניעס, ווערען אין פערשידענע שטעט פון ראַטען-פערבאַנד אָרגאַני־זירט עקסקורסיעס פון רויט-אַרמעער און שול־קינדער ווי אויך אַרבייטער, וואָס וועלען פאָהרען אין די יודישע קאָלאָניעס בעטראַכטען, ווי אַזוי די יודען בעאַרבייטען דאָס לאַנד.

דער צוועק פון די דאָזיגע עקסקורסיעס איז צו בעווייזען דער רוסישער בעפעלקערונג, אַז די יודען זענען נישט אונפעהיג צו בעאַרבייטען די ערד מיט זייערע אייגענע הענד און אַזוי אַרום ווירקען געגען דער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַציע.

בוכאַרער יודען שפּילען טעאַטער
אויף דעם אַלטען יודיש=מאַדזשיק=סקען לשון.

מאָסקווע. (י.ט.אַ.) צווישען די בוכאַרער יודען איז נישט לאַנג צוריק אָרגאַניזירט געוואָ־רען אַ טעאַטער, אין וועלכען די אַרטיסטען שפּי־לען אין דער אַלטער יודיש-מאָדושיקסקער שפּראַך. דער טעאַטער גאַסטראָלירט אין די שטעט און שטעטלעך פון טורקעסטאַן.

ביי די בוכאַרער יודען זענען פאַרהאַן דריי דראַמאַטורגען אוועזאָוו, פאַראַדזשעוו און אַקילאָוו, וועלכע האָבען זיך בעוואוסט געמאַכט אין טור־קעסטאַן מיט זייערע דראַמעס.

„די פּסח'דיגע קאָנטרעוואָלוציע“
יעווסעקעס פאָדערן צוריקצוציהען די ערלויבניש אַריינצוברענגען מצה

מאָסקווע. (יט"א) אין לעצטען נומער „עָ־מעס“ איז אָפּגעדרוקט אַ שאַרפע אַטאַקע אויף דעם „בּורזשואַזער כלל־ישראל פון די קאַפּיטאַ־ליסטישע לענדער“ און געגען די קהלה־פיהרער פון מאָסקווע און לענינגראַד פאַר דער אַקציע צו בעזאָר־גען די רוסישע יודען מיט מצה אויף פּסח. אין אַ גרויסען לייט־אַרטיקעל אונטערן קעפּעל: „געגען דער פּסח'דיגער קאָנטער־רעוואָלוציע“, שרייבט די יעווסעקישע צייטונג צווישען אַנדערען:

„נישט נאָר צייטונגען פערנעהמען זיך מיט דעם אייגעלען געשעפט, נאָר אויך אַנדערע אינסטיטו־ציעס. די כשר'ע וואַרשאַווער קהלה, למשל, אַט די, וואו דער „בונד“ קעמפט פאַר „דעמאָקראַטיע“ און „וועלטליכקייט“, האָט אויך אַרויסגעלאָזען אַנ־אויפרוף מיט וועה־געשרייען וועגען דעם מצה־הונ־גער, וואָס דראָהט די רוסישע יודען, אָבער אין אַזאַנגאַרד געהט די פּרעסע, דער אַמעריקאַנער „טאָג“, דער „מאָרגען זשורנאַל“ און אַנדערע — אַלע לעגען זיי איין וועלטען און זאַמלען געלד פאַר זייערע מצה־פאָנדען פאַר דער יודישער בעפעל־קערונג אין רוסלאַנד“.

דער אַרטיקעל ענדיגט זיך מיט אַנ'ערקלערונג, אַז „עס איז דער חוב פון אַלע יודישע אַרבייטער צו קעמפען מיט אַלע מיטלען געגען דעם „מצה שווינדעל“.

אויף אַ פערזאַמלונג פון דעם יעווסעקישען קלוב „קאָמוניסט“ אין מאָסקווע איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער די סאָוויעטישע בעאַמטע ווערען שטאַרק קריטיקירט „פאַר וואָס זיי האָבען ערלויבט אַריינצופיהרען מצה פון אויס־לאַנד.

דיסקוסיע וועגען געמישטע חתונות
אין א קאָמוניסטישער צייטונג

מאָסקווע, (יט"א) די שווערע לאַגע, אין וועלכער יודישע יונגע קאָמוניסטען ווערען אָפט גע־שטעלט אין דער פראַגע פון געמישטע חתונות ווערט בּולט געוויזען אין אַ פאַל, וואָס איז בעשריבען אין דער „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ“, די צייטונג דערצעהלט וועגען אַ יודישען קאָמסאָמאָלעץ, יעד־מענס שוועסטער האָט זיך פערליבט אין זיין בעסטען חבר, אַ קריסט.

די יודישע מוטער איז אָבער שטאַל און אייזען געגען תייראַט און דער יודישער קאָמסאָמאָלעץ ווייסט נישט, וואָס צו טון, ווייל ער איז זיכער, אַז אויב זיין שוועסטער זאָל תייראַטען מיט זיין חבר, וואָלט די אַלטע שוואַכע מוטער נישט אויסגעהאַלטען. נישט ער און נישט זיין שוועסטער קענען בעשליסען וואָס צו טון און ער האָט זיך געווענדעט צו דער צייטונג זי זאָל איהם ראַטען ווי צו האַנדלען. די צייטונג האָט וועגען דעם געעפענט אַ דיסקוסיע צווישען די לעזער.

מ'צווינגט יודישע קינדער
אָנצונעהמען דעם מאַכמעדאַנישען גלויבען

ירושלים, 7 (יט"א טעלעגראַפיש) „דואר היום“ ברענגט אַ קאָרעספּאָנדענץ פון תימן, אַז ראָרט ווערט מיט דער גרעסטער ריקזיכטסלאָזיגקייט דורכגעפיהרט די שמד־גזירה געגען די יודישע יתו־מים, וואָס געפינען זיך אין דער ראָרטיגער יתומים־אַנשטאַלט. מ'צווינגט די קינדער דורך שלאָגען און פּייניגען זיי אָנצונעהמען דעם איסלאַם. די קינדער לעבען איבער אַנ'אמת'ע אינקוויזיציע. עטליכע הונ־דערט יודען האָבען זיך פערזאַמעלט פאַר דער אַנ־שטאַלט און שטורמיש פּראָטעסטירט געגען פּייניגען די קינדער.

די בעשלוסען פון אָרטאָדאָקסישען קהלות-פערבאַנד אין אמעריקא

ניו־יאָרק, (יט"א) אויף דער לעצטער קאָנ־פערענץ פון די יודישע אָרטאָדאָקסישע קאָנגרעגאַ־ציעס אין די פעראייניגטע שטאַטען, וואָס איז אָפּ־געהאַלטען געוואָרען מיט'ן אַנטייל פון 260 דעלע־גאַטען פון גאַנצען לאַנד איז נאָך אַ לעבהאַפטער דיסקוסיע אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער עס ווערט געפאָדערט אַ געהעריגע רעפּ־רעזענטאַנץ אין דער „יודישער אַגענץ“ פאַר'ן פער־באַנד פון די אָרטאָדאָקסישע קאָנגרעגאַציעס און אַנדערע אָרטאָדאָקסישע קערפּערשאַפטען אין אַמע־ריקאַ.

די קאָנפערענץ האָט אויך אָנגענומען אַ רייה בעשלוסען וועגען זיכערען דעם 8־שעה'דיגען אַר־בייטס־טאָג און אַ 5־טאָגיגע אַרבייטס־וואָך, וועגען שחיטות און כשרות־פראַגען א. אַ. וו.

די קאָנפערענץ האָט איינשטימיג אָנגענומען אַ פּראָטעסט־רעזאָלוציע געגען דער געפּלאַנטער קאַ־לענדאַר־רעפאָרם.

א האַלב מיליאָן קראָנען פאַר'ן יודישען שפּיטאָל אין איזהאראד

פּראָג, (י.ט.א.) דער אַמעריקאַנער יודישער מיליאָנער פּ ייס, וועלכער וויילט איצט אין איזהאראַד, האָט לכבוד דעם אָנדענקען פון זיין פאָטער געשאָנקען אַ האַלב מיליאָן קראָנע אויף צו בויען אַ יודישען שפּיטאָל פאַר די יודען אין קאַרפּאַטען־רוסלאַנד. פּרייס שטאַמט פון איזהאַראַד, אַלס 15־יעהריגער יונגעל האָט ער עמיגרירט קיין אַמעריקאַ און האָט דאָרט זיך ערוואָרבען אַ גרויס פערמעגען.

אַ דאַנק דער שפּענדונג פון ה' פּרייס וועט די יודישע בעפעלקערונג פון קאַרפּאַטען־רוסלאַנד, וואָס צעהלט ביז 100,000 נפשות, האָבען די מעגליכקייט אויסצובויען אַנ'אייגענעם שפּיטאָל, וועלכער וועט זיין דער איינציגער אין לאַנד.

די מצות-אַקציע אין דייטשלאַנד

בערלין, (י.ט.א.) דער בערלינער מצות־קאָמיטעט האָט בעשלאָסען אַרויסצושיקען קיין רוסלאַנד, נישט ווי עס איז ביז־איצט געפּלאַנט געוואָרען, בלויז 13, נאָר גאַנצע 30 וואַגאָן מצות. לויט ידיעות, וואָס דער קאָמיטעט האָט בע־קומען פון רוסלאַנד, קאָסט דאָרט אַ קילאָ מצות אָדערטהאַלבען רובל, בעת אַ קילאָ מצות אימ־פּאָרטירט פון אויסלאַנד מאַכט אויס, נאָך אַלע קאָסטען און צאָל־אָבצאָהלונגען, בלויז 1 רובעל 10 קאָפּיקעס. אַזוי לוינט עס בעסער שיקען מצות ווי געלד.

אַ בעדייטענדער טייל פון די איינגעפּלאַסענע סומען, וואָס וועט איבערבלייבען נאָכ'ן מצות־איינקויף, וועט דורכ'ן בערלינער קאָמיטעט אי־בערגעשיקט ווערען צו פערטיילען אויף די ער־סטער אויף איינקויפען פערשידענע אַנדערע פּסח־פּראָדוקטען.

א יודישער יוריסט—אונגאַרי־שער פאַרשטעהער
אין האַאגער אינטערנאַציאָנאַלען שידס=טריבונאַל

בודאַפּעשט, (יט"א) די אונגאַרישע רעגי־רונג האָט רעלעגירט אַלס ריכטער אין דער אונגאַ־רי־שער גרופּע פון אינטערנאַציאָנאַלען שידס־טריבונאַל אין האַאַג אויף אַ צייט פון 6 יאָהר דעם געוו. ריכ־טער פון אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל און בעקאַנטען יוריסט פּראָפ. דר. פערדינאַנד בוימגאַרטען, אַ יוד.

די הויכע נאָמינאַציע פון יודישען יוריסט האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע צופרידענהייט אין די יודישע קרייזען אין אונגאַרן.

דער נייער אמעריקאנער קאנסול אנגעקומען קיין ירושלים

ירושלים. (יט"א) ס'איז אָנגעקומען דער ניי־בעשטימטער אַמעריקאַנער גענעראַל־קאָנסול אין ארץ־ישראל דר. קנאַבענשוע. דער נייער אַמעריקאַ־נער קאָנסול איז ביים אָנקומען בעגריסט געוואָרען דורך די פאָרשטעהער פון דער רעגירונג, פון דיפּלאָ־מאַטישען קאָרפּוס און דער אַמעריקאַנער קאָלאָניע.

קאנפערענץ פון יודישן פרויען-פערבאַנד אין ארץ-ישראל

ירושלים. (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען די יעהרליכע קאָנפערענץ פון יודישען פרויען־פערבאַנד אין ארץ־ישראל. די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען אַ רייה בעשלוסען וועגען דער טעטיגקייט און ווייטער־דיגער אָרגאַניזירונג פון די יודישע פרויען אין ארץ־ישראל.

דער אנטייל פון איטאליענישן יודענטום
אין דער „יודישער אגענץ“

מילאַן. (יט"א) דער פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין איטאַליען, וועלכער רעפּרעזענטירט דאָס גאַנצע איטאַליענישע יודענטום, האָט אויף זיין לעצ־טער בעראַטונג, וואָס איז אָבגעהאַלטען געוואָרען אין איטאַליען, בעשלאָסען אָנצוהויבען אונטערהאַנד־לונגען מיט דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין אי־טאַליען וועגען בעשטימען אַ פאָרשטעהער פון נישט־ציוניסטען־טייל פון איטאַליענישען יודענטום אין דער פערברייטערטער „יודישער אַגענץ“.

Dr. med J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואַקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסט־ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
עמפּפאַנגט פון 7—5 אין אָוונד.

מיס פאלאניא, מיס יודעא, מיס אייראָפּא

אונטער דער איבערשריפט שרייבט דער „ראַ־באָטניק“:

עפּיס אַ פּראָווינציעלער גאַסען-בלעטעל איז גע־פאַלען אויף אַ נייעם געדאַנק צו בענאַרישען די לעזער און אַרויסציהען פון זייערע טאַשען די פּאַר סאַנטימען. מען האָט אָרגאַניזירט אַנ'אַל-אייראָפּע־אישען קאָנקורס פון פרויען-שעהנקייט. פערקויפט דעם געדאַנק די ברידערליכע אָרגאַנען אין אַנדע־רע לענדער און די גאַסען-בלעטליך פון גאַנץ איי־ראָפּע האָבען מיט גרויס טאַראַם, און חוצפה אָנגעוואָרפען זייערע לעזער דעם אַנטייל אין דעם קאָנקורס.

די דאָמינירענדע פּוילישע גאַסען-בלעטלעך, די פריהמאָרגענדיגע און נאָכמיטאָגדיגע האָבען גענומען אויף זייערע איידעלע פּלייצעס די גרויסע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַרצושטעלען די פּוילישע קעניגליכע שעהנקייט, און האָט בעוויליגט צו גע־בען דעם טיטול פון „מיס פּאָלאָניאַ“ אַנ'אָרים, בעשיידען מיידעל. דער געזונטער פערשטאַנד, וועלכען זי האָט זיך אויסגעאַרבייט בעת דער שווערער פעדדינסט-אַרבייט, האָט איהר אָפּגעראַ־טעוועט פון דעמאָראַליזאַציע, אויף וועלכער זי איז געווען אָנגעוויזען, ווען זי איז אַ דאַנק די געבענשטע ספּעקולאַנט-בלעטלעך אַרויסגעפיהרט געוואָרען אויף די קאָפּ-דרעהענדיגע הויכקייטען פון קעניגליכען טראָן. מען האָט געשריבען אַרום דער „מיס פּאָלאָניאַ“ אַזוי לאַנג, אַז איהר נאָמען האָט אָנגעהויבען געבען הכנסות. מען האָט פער־געסען אין איהר, ווען מען האָט זי אויסגענוצט ביז צום סוף.

און עס האָט זיך געמאַכט, אַז אַ יודיש גאַסען-בלאַט האָט זיך מתקנא געווען אין די לאַרבער-בלעטער – און אויך אין די פעסטע הכנסות פון די פּוילישע קאָלעגען און האָט מען געקליבען אַ „מיס פּאָלאָניע“ – פאַרוואָס נישט קיין „מיס יודעאַ“.

האָט דער יודישער קוריערק צוזאַמענגערו־פען דעם מאַסגעבענדען סיים פון זיינע לעזער און נעבען דער העלהאַריגער און בלויאויגיגער „פּאָלאָניע“ אַרויסגעשטעלט פאַר דער עפענטליכ־קייט די שוואַרצהאַריגע און שוואַרצאויגיגע „יודעאַ“.

עס האָט זיך אָפּגעשפּיגעלט בוכשטעבליך די זעלבע געשיכטע: די זעלבע רעקלאַמע פאַר די געווינער, וואָס ברענגען מתנות, דאָס אייגענע שלעפּען זיך איבער עפענטליכע אינסטיטוציעס, וואָס דורשטען נאָך דעם כבוד, די זעלבע קריגע־רייען מיט דער קאָנקורענץ, וועלכע ווערט גרין פון קנאה, וואָס עס וואַקסט דער טיראַזש פון די מאָנאָפּאָליסטען אויפ'ן קאָנקורס.

מיט איין אונטערשיד: „מיס יודעאַ“ איז נישט געפאָהרען קיין פּאַריז אויף דער פייערליכ־קייט פון וועהלען אַ „מיס אייראָפּאַ“ און דאָס האָט איהר איינגעבראַכט נאָך איינע און אפשר די גרעסטע אונאַנגענעהמליכקייט און די גרעסטע דערנידערונג אין דער קאַריערע פון דער שעהנ־הייטס-קעניגין.

ווייל, ווי עס טיילט מיט דער בערלינער „טעמפּאָ“ האָט אַ געוויסער אַמעריקאַנער מענע־דזשער אַנגאַזשירט עטליכע פאַראַיאָהריגע שעהנ־הייטס קעניגינס, די דייטשקע, פראַנצויזין, רוסין, פּוילישע און דענישע קיין אַמעריקע כאַפּען גלי־קען. דאָרט האָט ער איבערגעלאָזט די קעניגינס און זייערע סוויטעס, וועלכע זענען בעשטאַנען פון קאַבאַרעט-טענצעריגס א. ד. גל. אויף גאָט'ס בעראָט און די קעניגינס האָבען געמוזט זוכען פרנסה אין זעהר פערדעכטיגע אַנשטאַלטען. ענדליך איז די מיס דייטשלאַנד אַרויסגעראַטעוועט געוואָ־רען דורך דעם דייטשען קאָנסול, און זי איז צו־ריקגעפאָהרען קיין דייטשלאַנד. מיס רוסלאַנד איז פאַר חובות געזעצט געוואָרען אונטער'ן שלאָס, און מיס פּאָלאָניאַ איז ערגעץ אינגאַנצען פערפאַלען געוואָרען.

צום גליק איז עס דאָסמאָל נישט אַזוי גע־שעהען. „מיס פּאָלאָניאַ“ איז צוריקגעקומען פון פּאַריז קיין פּוילען און רוהט זיך אָפּ אין זאַקאָפּאַ־נע. אָבער איהר האָט געקענט טרעפען דער גורל פון די אַנדערע שעהנהייטען.

אָרימע „לימבע“! (אונטער דעם פּסעוודאָנים איז אַרויסגעטרעטען די „מיס פּאָלאָניע“ צום שעהנהייטס - קאָנקורס. „לימבא“ איז אַ זעלטענע בערג-פלאַנץ, וואָס ווערט כּפּעציעל דורך די בערג־געזעלשאַפטען אָפּגעהיטען). אויף דעם אורלויב אין די טאַטרען-בערג וועט זי נישט איינמאָל לייענען:—נישט אויסראַטען די לימבעס – די איינזאַמע לימבעס אין די טאַטרען ווערען אָפּגעהיטען פון די שלעכטע און נאַרישע טוריסטען. אָבער די, וועלכע ברעכען און בערויבען פון דער עהרע די „לימבעס“ – בלאַנדינקעס און ברונעטקעס, פּוילישע און יודישע, אייראָפּעאישע און אַמעריקאַנישע – נישט נאָר זיי ציהען פון דעם גרויסע הכנסות, נאָר זיי ציהען אויס די שמוציגע הענד נאָך אָנערקענונג און דאַנקבאַרקייט פון די מיטבירגער.

—=:§:=—

די דימיסיע פון קאַנצלער זייפּעל

דער עסטרייכישער קאַנצלער, גלח ד״ר זייפּעל האָט רימיסיאָנירט. אין זיין פּערזאָן פּערלירט עסטרייך אַ געשיקטען דיפּלאָמאַט, וועלכער האָט ערוואָרבען אַ גרויסען איינפלוס אין די אייראָפּעאישע מלוכות און בעזונדערס אין די קרייזען פון פעלקער־בונד. אַזוי למשל, איז די פינאַנציעלע הילף, וועלכע האָט געהאָלפען עסטרייך זיך אַרויסדרעהען פון אינפלאַציע־קלעם, ערטיילט געוואָרען הויפּטזעכליך אַ דאַנק די פּערזענליכע בעמיהונגען פון זייפּעל׳ן און דעם פּערזענליכען צוטרוי, וועלכען ער האָט זיך ערוואָרבען ביי פריינד און ביי פיינד.

די דימיסיע פון ד״ר זייפּעל ערקלערט זיך מיט די אינערליכע רייבונגען נישט נאָר צווישען דער רעגירונג און דער אָפּאָזיציע אין דער פּערזאָן פון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען, נאָר אין דער רעגירונגס־קאָאַליציע גופא — אַ געוועהנטליכע קרענק, פון וועלכער עס ליידען אַלע אייראָפּעאישע מלוכות.

די ערשטע און פערביסענסטע געגנער פון זייפּעל׳ן זענען געווען די סאָציאַל־דעמאָקראַטען. אַחוץ זייער געגנערשאַפט צו איהם אויפ׳ן באָרען פון דער פּאָליטיק בכלל און פון די סאָציאַלע פּראָבלעמען בפרט, קאָן זיי איהם בעזונדערס נישט מוחל זיין דעם אופן ווי אַזוי עס זענען דערשטיקט געוואָרען די אונרוהען אין וויען. די זאַך איז דערגאַנגען דערצו, אַז דער סאָציאַליסטישער פּרעזידענט פון וויען זייץ האָט נישט געוואָלט אָנערקענען דעם וויענער פּאָליצײ־פּרעזידענט שאבער, וועלכער האָט ענערגיש אונטערדריקט די אַרבייטער־אַרויסטרעטונגען. זייפּעל האָט זיך געשטעלט אויף דער זייט פון שאבער׳ן.

די סאָציאַל־דעמאָקראַטען זענען אויך נישט צופרידען מיט דער אונטערשטיצונגען, וועלכע זייפּעל האָט אַרויסגעוויזען דער נאַציאָנאַל־פּאַטריאָטישער האַלב־מיליטערישער אָרגאַניזאַציע „היימווער“.

נאָך גרעסערע מיספערשטענדנישען זענען ענטשטאַנען אויפ׳ן באָדען פון וואוינונגס־געזעצגעבונג, וועלכע האָט אַריינגעבראַכט אַ שפּאַלטונג אין די רייהען פון דער רעגירונגס־קאָאַליציע גופא. די לאַגע איז דאָ ווירקליך זעהר אַ שווערע, און אין רעפערשאַרפונג פון דער לאַגע זענען שולדיג אַלע פּאַרטייען, וועלכע נוצען אויס דעם שאַרפען עקאָנאָמישען קריזיס פאַר דעמאַגאָגישע צוועקען. די הויזוירטען שרייען, אַז דאָס איצטיגע דירה־געלד האָט זיי אינגאַנצען רוינירט און צוליב דעם זענען די הייזער פולקאָם צושטערט געוואָרען. פון דער אַנדערער זייט איז די לאַגע פון די אַרבייטער און פון מיטעל־קלאַס אַזעלכע, אַז דאָס העכערען פון דירה־געלד קאָן ברענגען צו אַ פינאַנציעלער קאַטאַסטראָפע און ממש צו גרויסע אונרוהען.

די פּאַן־גערמאַניסטישע ספערען, וועלכע האָבען ביז איצט אונטערשטיצט די רעגירונג, זענען נישט צופרידען מיט דער צו קלעריקאַלער פּאָליטיק פון קאַנצלער, און דער אומשטאַנד האָט געשפּילט אַ נישט וועניג בעדייטענדע ראָלע אין זיין בעשלוס זיך אָנצוגעבען אין דימיסיע. זיי האָבען פערלאַנגט אַ רעפאָרם פון דער הייראַט־געזעצגעבונג אין דעם זין, אַז עס זאָלען אין דעם ענין אַריינגעפיהרט ווערען די מעהר ליבעראַלע דייטשע פּרינציפּען, און דאָ האָבען זיי זיך אָנגעשטויסען אויף אַן ענטשיירענעם ווידערשטאַנד פון זייפּעל׳ן, וועלכער איז — אַלס קאַטאָליק און קאַטוילישער גלח — אַ שאַרפער געגנער פון וועלכע ס׳איז נישט רעפאָרמען אויף דעם ראַיאָן געביט.

ענדליך האָבען זיך אין זייפּעלס פּאַרטיי גופא אָנגעהויבען שטרעמונגען, וואָס האָבען געפאָדערט אַ מעהר ליבעראַלען קורס און אַ געוויסער פערשטענדיגונג מיט די סאָציאַל־דעמאָקראַטען, בפרט ווייל צווישען די לעצטע הויבען אויך אָן גובר צו זיין די מעהר מעסיגע גרופּען (פון פּרעזידענט זייץ און געוו. קאַנצלער רענער).

גענומענדיג אין אַכט אָט די אַלע אומשטענדען, האָט זייפּעל בעשלאָסען זיך אָנצוגעבען אין דימיסיע, כדי צו מאַכען אַ וועג פאַר דעם נייעם קורס. עס איז אויך געווען אונאַנגענעהם, וואָס פאַר זיין פּערזענליכער פּאָליטיק מאַכט מען פעראַנטוואָרטליך די גאַנצע קאַטוילישע קירך; פאַרשטעהער פון דער גייסטליכקייט האָבען זיך געקלאָגט, אַז פיל פּאָליטישע געגנער פון קאַנצלער טרעטען אַרויס פון דער קירך.

דער איצטיגער פּאָליטישער קריזיס קאָן געלעזט ווערען אויף צווייערליי אופנים: אָדער עס וועט געשאַפען ווערען אַ „שוואַרץ־רויטע“ קאָאַליציע, ד. ה. די סאָציאַליסטען וועלען אַריינטרעטען אין דער רעגירונג, אָדער עס וועט בלייבען ביי דער מאַכט די ביז איצטיגע קאָאַליציע, נאָר זי וועט מוזען בעשטעהן פון מעהר ליבעראַלע פּאָליטיקער. די לעצטע קאָמבינאַציע האַלט מען פאַר וואַהרשיינליכער, און אויפ׳ן אָרט פון קאַנצלער וועלען אַרויסגערוקט די „לינקע“ קריסטליך־סאָציאַלע וואָרטלער און היינץ.

ש.

פּוילען איז בערעכטיגט איינזייטיג מבטל צו מאַכען די מינדערהייט התחייבות׳ן

אַן׳אַרטיקעל פון אַ פּוילישען יוריסט

נ ע נ ף, (יט״א) דער פּוילישער געלעהרטער פּראָפ. ב. בופאַל, געוועזענער דעקאַן פון יורידישען פאַקולטעט אין לובלין און מחבר פון אַ בוך וועגען מינדערהייטס־רעכט, פּרובט אין אַ לענגערען אַרטיקעל, וועלכע ער האָט פערעפענטליכט אין לעצטען נומער פון דער בעלגישער „צייטשריפט פאַר אינטערנאַציאָנאַלע רעכט און פאַר פערגלייכענדע געזעצגעבונג“ צו דערוויזען, אַז פּוילען איז אייגענטליך בערעכטיגט איינזייטיג מבטל צו מאַכען די אינטערנאַציאָנאַלע התחייבות׳ן, וועלכע זי האָט גענומען אויף זיך אין דעם אָפּמאַך פון 28־טען יוני 1919, בנוגע די מינדערהייטען־רעכט.

דער אַרטיקעל בעשעפטיגט זיך מיט דעם יוריסטישען אַנאַליז פון דעם אַרטיקעל 19 פון פעלקער־בונד־סטאַטוט, וועלכער זעהט פאָר, אַז די פּלענאַר־פערזאַמלונג פון פעלקער־בונד קען פון צייט צו צייט אויפפאָדערען די פעלקער־בונד־מיטגלידער צו רעוויזירען די אָפּמאַכען וועלכע זענען געוואָרען אונאָנווענדבאַר, אָדער אַזעלכע אינטערנאַציאָנאַלע פערהעלטענישען, וועמענס ווייטערע עקזיסטענץ עס שטעלט אין סכנה דעם שלום פון דער וועלט.

דער מחבר האַלט, אַז דער אַרט. 19 דאַרף אָנגעווענדעט ווערען נאָר אין די פעלען, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען אָפּמאַכען, פון וועלכע עס העננט אָפּ דער שלום פון דער וועלט, אַזוי צ. ב. בשעת עס רעדט זיך וועגען די מזרח־גרעניצען פון דייטשלאַנד, נישט אָבער אויף די מינדערהייטס־אָפּמאַכען, וועלכע געהערען נישט צו דער דאָזיגער קאַטעגאָריע און קענען דערפאַר איינזייטיג אַנולירט ווערען. מיט׳ן מבטל מאַכען די מינדערהייטען־אָפּמאַכען וועלען נישט פערניכטעט ווערען די פּאָליטישע רעכט, בירגערליכע גלייכהייט, פערזענליכע פרייהייט, רעליגיעזע טאָלעראַנץ א. אַז. וו., ווייל זיי זענען סיי ווי סיי בעוואָרענט געוואָרען אין דער פּוילישער קאָנסטיטוציע.

דאָס, וואָס די אָפּמאַכען האָבען זיך נישט בעגנוגענט מיט דער קאָנסטיטוציאָנעלער בעוואָרעניש, וועלכע איז אַ גאַראַנטיע פון אינערליכען רעכט, נאָר געשאַפען חוקא אַן׳אינטערנאַציאָנאַלען שוץ, דאַרף נישט אויסגעטייטש ווערען נאָר פון פאָרמעלען שטאַנדפּונקט. מען דאַרף אין זיי זעהן האָבען נישט די פאָרם פון די אָפּמאַכען, נאָר זייער גייסט, שרייבט פּראָפ. בופאַל, וועלענדיג דערמיט אונטערשטרייכען די אויבען־דערמאָהנטע פראַגע וועגען דעם חילוק צווישען קאָנסטיטוציאָנעלען און אינטערנאַציאָנאַלען רעכט.

פּראָפ. בופאַל ענדיגט זיין אַרטיקעל מיט דער אויספיהרונג, אַז קיין זאַך שטערט נישט די פּוילישע רעגירונג, אויב עס וועט נאָר זיין דערצו אַ פּאַסיגער מאָמענט — מיטצוטיילען אין אַ נאָטע דעם ראַט פון פעלקער־בונד, אַז זי זאָגט זיך אָפּ פון די דאָזיגע התחייבות׳ן און, אַז זי בעטראַכט זיך פריי פון זיי.

אין יוריסטישע קרייזען מאַכט מען אויפמערקזאַם, אַז די אַרגומענטאַציע פון פּראָפ. בופאַל איז ווייט פון זיין יוריסטיש און וויסענשאַפטליך אויסגעהאַלטען און מאַכט גיכער דעם איינדרוק פון אַן׳אַרטיקעל, וועלכער איז געשריבען געוואָרען מיט פּאָליטישע צוועקען און כוונות.

ווידער־מזרע היהודים...

5 יודען צווישען די גרינדער פון פאַשיזם.

מ י ל אַ ן. (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פייערונגען פון 10־יעהריגען יובילאום זייט ער גרינדונג פון דער פאַשיסטישער אָרגאַניזאַציע „פאַסצי איטאַליאַני קאָמבאַמימענטאַ“. וואָס איז שפּעטער פערוואַנדעלט געוואָרען אין דער „נאַציאָנאַלער פאַשיסטישער פּאַרטיי“ האָט די פאַשיסטישע פּרעסע פערעפענטליכט אַ ליסטע פון 105 גרינדער פון דער פּאַרטיי. צווישען די דאָזיגע גרינדער געפינען זיך אויך 5 יודען: טשעזארע גאָלדמאַן און נאָמיגליאַנאַ פון מיילאַן, אינזש. סאַלוואטאָרע אַטאַל, פּראָפ. פּיערא יאַטשיא פון טריעסט און דע־אַנדזשעלס פון נעאַפּאָל.

אַ וויכטיגע ראָל אין דער פאַשיסטישער געזעצגעבערישער טעטיגקייט שפּילט אויך דער פּראָפ. אריאַס פון גענעפער אוניווערזיטעט, אַ יוד, וועלכער איז דער שעפער פון דער קאָנסטיטוציע־רעפאָרם אין גייסט פון פאַשיזם, וואָס איז בעקאַנט אַלס „רעלאַציאָנע אריאַס“. פּראָפ. אריאַס איז דורך דער פאַשיסטישער רעגירונג געשטעלט געוואָרען בראש פון דער קאָמיסיע, וואָס דאַרף דורכפיהרען אַ פולשטענדיגע רעפאָרם פון דער געזעצגעבונג אין הסכם מיט דער פאַשיסטישער רעגירונגס־קאָנצעפּציע.

—=:::=—

דריי געסט אין אמעריקא

(אַ בריף פון ניו־יאָרק ספּעציעל פאַר׳ן „נייעם פאַלקסבלאַט“)

דריי חשוב׳ע יודישע געסט פון אייראָפּאַ האָבען מיר איצט אין ניו־יאָרק. אַלע דריי זענען זיי געזעלשאַפטליכע פיגורען אין דעם יודישען לעבען אין אייראָפּאַ, און יעדער איינער פון זיי איז געקומען קיין אַמעריקאַ מיט אַ בעזונדערער מיסיע.

ד״ר מאַקס ווייַנריך, ד״ר א. סינגאַלאָווסקי און מענדל שניאורסאָן, זענען די דריי געסט, וועלכע ניו־יאָרק נעמט איצט אויף. ד״ר מאַקס ווייַנרייך איז געקומען אַהער אין די אינטערעסען פון דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין ווילנע, ד״ר סינגאַלאָווסקי — אין די אינטערעסען פון „אָרט“, און ה׳ שניאורסאָן — אין די אינטערעסען פון דער צענטראַלער יתומים־אָרגאַניזאַציע אין פּוילען.

דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט אין ווילנע איז אַן׳אינסטיטוציע, וואָס איז קוים דריי יאָהר אַלט, אָבער פאַר די דריי יאָהר פון זיין עקזיסטענץ האָט ער זיך ערוואָרבען גרויס פּאָפּולאַריטעט צווישען די אינטעליגענטע יודישע קרייזען אין אַלע לענדער פון דער וועלט.

ווי יעדע גרויסע אידעע, פאַר וועלכער מען מוז קעמפען, אַזוי האָבען אַ קליינע גרופּע פער־אינטערעסירטע יודישע אינטעליגענטען עקשנות׳דיג געקעמפט דערפאַר, אַז־דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט אין ווילנע זאָל וואַקסען און זאָל זיך ענטוויקלען. ד״ר מאַקס ווייַנרייך איז געווען איינער פון דער דאָזיגער קליינער גרופּע, וואָס האָט אויף איהרע פּלייצעס געטראָגען די שווערע משא פון דער גרויסער אַרבייט, וואָס האָט זיך געפאָדערט צו פערברייטערען די טעטיגקייט פון דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

איצט איז ד״ר ווייַנרייך געקומען קיין אַמעריקאַ. ער איז געקומען נישט צו בעטען קיין געלד־שטיצע פאַר דעם אינסטיטוט, נאָר צו שאַפען אַ פאָנד פאַר אַ ספּעציעלער אייגענער געביידע, וואָס די פיהרער פון אינסטיטוט ווילען אויפבויען.

עס איז אַ גאַנץ נאַטירליכע זאַך ביי די אומות העולם, אַז אַ וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט מוז זיך געפינען אין אַן׳אייגענער געביידע. אַזאַ אינסטיטוט, וואָס זיין אַרבייט בעשטעהט אין וויסענשאַפטליכער אַרכיוו־טעטיגקייט, קען נישט אָנפיהרען קיין נאָרמאַלע עקזיסטענץ, ווען ער איז אַ שכן ביי יענעם.

עס איז דערפאַר אויך נאַטירליך, וואָס די טוער פון דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין ווילנע האָבען זיך פערטראַכט אויף דער פראַגע פון בויען פאַר דעם אינסטיטוט אַן׳אייגענער געביידע. די דאָזיגע געביידע אין ווילנע וועט פאַר די אָנהענגער פון יודישער וויסענשאַפט האָבען פונקט אַזאַ ממשות׳דיגען גייסטיגען ווערט ווי די געביידע פון דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין פּאַלעסטינאַ האָט פאַר די אָנהענגער פון דער העברעאישער וויסענשאַפט.

און עס איז אַ כבוד פאַר די יודען פון אַמעריקאַ, וואָס דער אינסטיטוט האָט געשיקט ד״ר ווייַנרייכ׳ן צו זיי, אַז זיי זאָלען שאַפען דעם פאָנד פאַר דער דאָזיגער געביידע. די געביידע פון דעם יודישען אינסטיטוט וועט זיין אַ מאָנומענט פאַר דורות, און די יודען אין אַמעריקאַ, וועמען דאָס יודישע וואָרט און דאָס יודישע וויסענשאַפט איז טייער האָבען איצט אַ געלעגענהייט צו זיין די בויער פון דעם דאָזיגען מאָנומענט.

לויט דער אויפנאַהמע, וואָס ד״ר ווייַנרייך האָט געקריגען אין ניו־יאָרק צווישען די יודישע קרייזען אָהן אונטערשיד פון פּאַרטיי־ריכטונגען, איז כמעט נישט קיין צווייפעל, אַז זיין רייזע קיין אַמעריקאַ וועט זיין אַן׳ערפאָלגרייכע, וועט זיין צוועק דאָ דערגרייכען אָהן שום איבעריגע שוועריגקייטען. די סענטימענטען פון ניו־יאָרקער יודישע געזעלשאַפטליכע קרייזען זענען פאַר דעם וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט און במילא אויך מיט ד״ר ווייַנרייכס מיסיע פאַר דעם אינסטיטוט. די דאָזיגע סענטימענטען, איז צו האָפען, וועלען זיכער געפינען אַן׳אָפּשפּיגלונג אויך צווישען די יודישע אינטעליגענטע קרייזען אין דער פּראָווינץ.

* * *

ד״ר א. סינגאַלאָווסקי פון „אָרט“, וואָס איז איצט צו גאַסט אין אַמעריקאַ איז אייגענטליך נישט קיין פנים חדשות. ער איז שוין דאָ געווען מיט אַ זעקס יאָהר צוריק און האָט דאַן געשאַפען אַ סך פריינד אין די פעראייניגטע שטאַטען סיי פאַר זיך און סיי פאַר דער „אָרט“־אָרגאַניזאַציע.

איצט איז ד״ר סינגאַלאָווסקי געקומען אַ צווייטען מאָל קיין אַמעריקאַ נישט מיט דעם צוועק צו שאַפען ספּעציעלע הילפס־סומען, נאָר פּשוט צו פערשטאַרקערען די טעטיגקייט פון „אָרט“ אין אַמעריקאַ, וואָס ווערט פון יאָהר צו יאָהר פּאָפּולערער צווישען די אַמעריקאַנער יודען.

דער „אָרט“ פיהרט איצט דורך אין אַמעריקאַ אַ גרויסע קאָמפּאַניע פאַר רעקאָנסטרוקטיווער הילף לטובת די יודען פון רוסלאַנד. ער האָט איצט אָרגאַניזירט אַן׳אָבטיילונג דורך וועלכער יעדער יוד אין אַמעריקאַ קען שיקען צו זיין קרוב אין רוסלאַנד געצייג, מאַשינען און רוי־מאַטעריאַלען, ער האָט זיך אויך אונטערגענומען מיט דער הילף פון לאַנדסמאַנשאַפטען אין אַמעריקאַ צו בויען ספּעציעלע אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען אין די יודישע שטעטלעך אויף אוקראַינע און ווייס־רוסלאַנד.

דאָס אַלעס פאָדערט ענערגיע, און ד״ר סינגאַלאָווסקי, וועלכער איז בעוואוסט אַלס ענערגישער טוער פון „אָרט“, איז דערפאַר געקומען איצט קיין אַמעריקאַ צו העלפען דעם אַמעריקאַנער „אָרט“ אין זיין אַרבייט וואָס ווערט איצט אָנגעפיהרט אונטער דער לייטונג פון דעם חשוב׳ן ד״ר לוואָוויטש.

ד״ר סינגאַלאָווסקי ווייסט זעהר גוט די קראַנקהייטען, אויף וועלכע עס ליידט די יודישע עקאָנאָמיק אין פּוילען, רומעניען און אין אַנדערע לענדער פון אייראָפּאַ און האָט אויך זיינע אייגענע דורכגעשטודירטע מיינונגען ווי אַזוי די דאָזיגע קראַנקהייטען דאַרפען געהיילט ווערען. פאַר אַ גרופּע זשורנאַליסטען האָט ער אין אַ צוויי־שטונדיגען שמועס איבערגעגעבען זעהר טרויעריגע, אָבער, אין דער זעלבער צייט, אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען וועגען דעם פערקריפּעלטען עקאָנאָמישען לעבען פון די יודען אין פּוילען, וועלכע ווערען איצט ביסלעכווייז אַרויסגעשטויסען פון אַלע צווייגען פון האַנדעל. מען מוז זיי אַריינפּאַסען אין נייע פאָרמען פון לעבען, און אָט וועגען די דאָזיגע פאָרמען פון דער נייער עקאָנאָמישער סטרוקטור, אין וועלכע דאָס יודישע לעבען אין פּוילען מוז זיך אַריינפּאַסען, וועט ד״ר סינגאַלאָווסקי האָבען אַ סך צו דערצעהלען ווען ער וועט אָנהויבען זיינע עפענטליכע אַרויסטרעטונגען אין די פערשידענע שטעט אין אַמעריקאַ.

*

ה׳ מענדל שניאורסאָן, דער דריטער פון די חשוב׳ע אייראָפּעאישע געסט, וואָס געפינען זיך איצט אין ניו־יאָרק, איז געקומען אַהער אין די אינטערעסען פון די קאַרגע 14,000 יודישע יתומים, וואָס ווערען אויסגעהאַלטען אין פּוילען.

זעהר וועניג יודען אין אַמעריקאַ ווייסען וועגען דעם פערבאַנד פאַר יתומים־פערזאָרגונג אין פּוילען, וואָס האַלט אויס אַ גרויסע צאָהל יתומים־אַנשטאַלטען אין די געגענדען פון ווילנע, וואַרשע, וואָלין, פּאָלעסיע, מזרח־גאַליציען און מערב־גאַליציען. דער דאָזיגער פערבאַנד האָט ביז איצט נישט געדאַרפט אָנקומען צו די אַמעריקאַנער יודען נאָך דירעקטער שטיצע. זיין בודזשעט איז געדעקט געוואָרען טיילווייז פון אָרטיגע מיטלען און טיילווייז פון די מיטלען, וואָס דער אַמעריקאַנער „דזשאָינט“ פלעגט אַסיגנירען פון זיין יתומים־פאָנד.

איצט האָט דער „דזשאָינט“ אָבגעשטעלט זיי־

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען

8 מאָנטאָג — כו אדר ב' תרפ"ט
אפריל
זון-אויפגאַנג 4.58
זון-אונטערגאַנג 6 19

אין די לאָדזער הילף-אינסטיטוציעס
פולזייטיגע טעטיגקייט פון „לינת הצדק"

„לינת תצדק" איז די אינסטיטוציע, וועלכע די לאָדזער געזעלשאַפט קען נישט גאָר פון הערען, נאָר וועלכע איז בעקאַנט דורך דעם, זי וואָס ברענגט גיכע הילף אין די ערטער, וואו די הילף איז דרינגענד נויטיג, אָהן אונטערשיד פון שטאַנד און קלאַס.

„לינת־הצדק" איז נישט געבליבען שטעהען אויף דעם, וואָס זי האַלט אויס איהרע אַלטע אינסטיטוציע, נאָר בעמיהט זיך אַריינצופיהרען אין נייע געביטען פון אַרבייט פאַר דער אונבעמיטעלטער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָט. „לינת־הצדק" האָט איצט איינגעקויפט און פולשטענדיג אויסגעפערטיגט אַ פיזיקאַליש־טעראַפּיש־קאַבינעט און האָט איינגעאָרדענט אַן אַמבולאַטאָריום פאַר קראַנקע צום דאָקטאָר און פון דאָקטאָר צום קראַנקען.

כדי צ ובעקענען די לאָדזער עפענטליכקייט מיט דער ביז איצטיגער אַרבייט פון „לינת הצדק" און מיט ד ניי־ע אויפטוען פון דער אינסטיטוציע האָט די פערוואַלטונג אויף נעכטען צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ מיט די פאַרשטעהער פון דער היגער פּרעסע.

מצד דער פערוואַלטונג פון „לינת־הצדק" זענען אויף דער קאָנפערענץ אַנוועזענד געווען די ה"ה ה. פּרעזעס יאַקוב שטערן, גלאַזער, האַנעמאַן, שטראַוויס, גראַסבערג און די פרויען בענדער און קאָפּטשאָווסקאַ.

ה' שטערן בעקענט די פערזאַמעלטע מיט דעם נייעם העררליך־איינגעאָרדענטען פיזיקאַליש־טעראַפּישען קאַבינעט און מיט דעם אופן פון דער טעטיגקייט פון נייעם אַמבולאַטאָריום.

ה' גלאַזער ווייזט אָן אויף דער גראַנדיעזער אַרבייט פון „לינת־הצדק" אין פערלויף פון איהר 30-יעהריגער עקזיסטענץ. „לינת־הצדק" אַרבייט שטענדיג איבער די פינאַנציעלע כוחות און שטיצט זיך שטענדיג אויף דער אָפּפערוויליגקייט פון דער לאָדזער געזעלשאַפט, אויך איצט ווען די אינסטיטוציע נעהמט אויף זיך נייע לאַסטען פון די נייע איינאָרדנונגען, האַלט זי, אַז ד יגעזעלשאַפט וועט זי נישט ענטוישען.

די הויפּט־אינסטיטוציע ביי „לינה־הצדק" איז די נאַכט־פּאַגאָטאָוויע, וועלכע פאָהרט אַרויס דורכשניטליך צו 20 פאַלען אַ נאַכט. די פּאַגאָטאָוויע האָט צוויי אויטאָס, וועלכע רוהען אויך נישט בייטאָג, די אויטאָס פיהרען בייטאָג איבער קראַנקע אין די שפּיטאָלער א. אַ. וו., ראַן שיקט „לינת־הצדק" משמורים בייגאַכט צו קראַנקע און באָרגט אויך אַרויס אַלערליי תייל־מכשירים און וועש פאַר קראַנקע און קימפּעטאָרינס. דער פיזיקאַליש־טעראַפּישער קאַבינעט איז פערזעהען מיט די מאָדערנסטע אַפּאַראַטען ווי קוואַרץ־לאַמפּען, בעשטראַהלונגס־אַפּאַראַטען דורכלויכטונגס־אַפּאַראַט א. אַ. וו.

די אַמבולאַטאָריע וועט זיך נישט געפינען אויפן אָרט, נאָר דער אָרימער קראַנקער וועט געהן צום דאָקטאָר אַהיים און זיך נישט דאַרפען שלעפען צו שטעהן און די צדקה־אַמבולאַטאָריעס. איבער דער ביורזשעט פון „לינת־הצדק" בעטרעפט אין די לעצטע 5 חדשים 68 טויזענד זלאָטעס, דאַרף איצט די אינסטיטוציע צ והאָבען 50 טויזענד זלאָטעס, כדי אַלע איינריכטונגען זאָלען קענען אַרבייטען נאָרמאַל. „לינת־הצדק" אַראַנזשירט איצט אַ גאַנצע רייה אונטערנעהמונגען, ביי וועלכע זי רעכענט אויף דער אונטערשטיצונג פון דער לאָדזער געזעלשאַפט.

דעם בעריכט האָט ערגענצט ה' שטראַוויס, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז ס'איז שוין נישט פערהאַן כמעט קיין איין הויז אין לאָדז, וואו די פּאַגאָטאָוויע פון „לינת־הצדק" האָט שוין נישט געזאָלט ברענגען קיין הילף.

צום סוף האָט נאָך פרוי בענדער מיטגעטיילט, אַז די „מים יורעא" פרל. זאַפּיאַ אַלראַק, האָט אויסגעדריקט איהר גרייטקייט אין די נאָהענטסטע טעג צו קומען קיין לאָדז און מיטהעלפען דער סימפּאַטישער אינסטיטוציע „לינת־הצדק" צו בעקומען די געהעריגע פינאַנציעלע מיטלען.

דעם קומענדיגען זונטאָג וועט זיך שוין „מים יורעא" בעווייזען אין פילהאַרמאָניע אויף דער מאַרשטעלונג גמיט'ן אַנטייל פו ןדער קינסטלערין דאראַ ווייסמאַן. די גאַנצע תכנסה פו ןדעם אָוענד איז בעשטימט פאַר „לינת־הצדק".

דער פינאַנץ-אמט בעשליסט איינס
און דער סעקוועסטראטאר האלט זיך ביים זייניגען

(2) אויף פּיעטרקאָווער 66 וואוינט אַ געוויסער ב. גלייבערג, פאַר שטייערן האָט מען ביי איהם אָפּגעשריבען 10 שטיק סחורה און אַ פּיאַנינאָ. אַזוי ווי די פּיאַנינאָ האָט אָבער לויט אַן אַקט־אינטערציזיע געהערט נאָך פוי פאַר דער חתונה דער פרוי, האָט די פרוי גלייבערג איינגעגעבען אַ בקשה אין פינאַנץ־אַמט מען זאָל פון דער ליציטאַציע אויסשליסען איהר פּיאַנינאָ. גלייבערג האָט אויך איינגעגעבען אַ בקשה, אַז מען זאָל איהם דעם חוב ערלויבען אָפּצוצאָהלען אין ראַטעס, ביידע בקשות זענען געגומען געוואָרען אין אַכט און גלייבערג האָט איינגעצאָהלט די ערשטע ראַטע. נישט קוקענדיג דערויף איז אין דעם בעשטימטען ליציטאַציע־טאָג געקומען אַ סעקוועסטראַטאָר און גענומען ליציטירען די אָפּגעשריבענע זאַכען. גלייבערג האָט דאַ ןבעוויזען די קוויטונגען, פון פינאַנץ־אַמט. דאָס האָט אָבער גאָר נישט געהאָלפען, דער סעקוועסטראַטאָר האָט זיך מיטגעבראַכט זיינע מענשען און קודם כל פערקויפט די פּיאַנינאָ, וועלכע האָט די זוערט פון 4000 זלאָטעס פאַר 515 זלאָטעס.

די פּיאַנינאָ האָט מען באַלד פו ןדער שטוב אַרויסגעטראָגען, און ווען די אַלטע 70-יעהריגע מוטער פון דער פרוי גלייבערג האָט זיך ענטגעגענגעשטעלט געגען דעם מע זאָל די פּיאַנינאָ באַלד אַרויסנעהמען פו דער שטוב, האָט מען זי שטאַרק צושלאָגען און זי ליגט קראַנק.

דער גאַנצער ענין איז איבערגעגעבען געוואָרען דער פּראָקוראַטור, וועלכע פיהרט אַן אויספאָרשונג עס איז אויך וועגען דעם בעקאַנט געמאַכט געוואָרען דער פינאַנץ־קאַמער.

אַרעסטן אין די פּראָפ. פאַריינען אויף ווסכאָדניא 70

(—) נעכטען אָוונד איז אין קולטור-אַמט ווסכאָדניאַ 70 פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען וועגען די געשלעגען צווישען די וואַרשאָווער גאָדעל-אַרבייטער.

בעת דער קאָנפערענץ האָבען זיך אויפ'ן הויף פון ווסכאָדניע 70 פערזאַמעלט אָנהענגער פון דער „אָפּאָזיציע" און געוואָלט אימפּראָוויזירען אַ פערזאַמלונג. ס'איז אָנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָט די פערזאַמעלטע צוטריבען און אַ טייל אַרעסטירט.

אויף דער קאָנפערענץ אין קולטור-אַמט איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וועלכע פערורטיילט די אָנפאַלען פון די אָנהענגער פון דער „אָפּאָזיציע" אויף די וואַרשאָווער גאָדעל-אַרבייטער.

אויסערגעוועהנליכע טעלעגראַמע!
צו אַלע בירגער פון דער פוילישער רעפּובליק!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז דעם 6/4 ד. י. איז ווידער געפאַלען אין אונזער גליקליכסטער קאָלעקטור דאָס גרעסטע אין דעם טאָג געווינס

60.000 זל. אויף № 70991

בירגער! אונזער דעוויז לויטעט — דאָס גליק שמייכעלט שטענדיג צו אונזערע שפּילערס.

מיר האָבען אויסגעצאָהלט געווינסען אונזערע ג' שפּילער שוין מיליאָנען זלאָטעס.

בירגער! די ציהונג פון דער 5. קלאַס דויערט ביז'ן 16. ד. ח. איינשליסליך. אין גליקסראָד זענען נאָך געבליבען קאָלאָסאַלע סומען צו געווינען. מיר בעווייזען אַ זעהר קליינע צאָהל לאָסען. מיר רופען אייך אַלע צו קויפען ביי אונז לאָסען פון דער 5-טער קלאַס.

די גליקליכסטע קאָלעקטור

E. LICHTENSTEIN, Łódź, Piotrkowska 72.

צענטראַלע פון דער קאָלעקטור וואַרשאַ, מאַרשאַלקאָווסקאַ 146.

קאָנטאָ פ. ק. אָ. 64.209 די פירמע עקזיסטירט פון 1835. קאָנטאָ פ. ק. אָ. 64.209

געצאָהלונג בעשטעלונגען פון דער פּראָווינץ ערלעדיגען מיר תיכף דורך דער פּאָסט.

טאַבעלקעס פון די ציהונגען קען מען נאָכזעהן ביי אונז אומזיסט. מיר צאָהלען אויס געווינסען. קרן'ס טוישען מיר אויס אויף נייע לאָסען. :—: גלייכצייטיג בעקומט מען שוין ביי אונז

לאָסען צו דער 1-טער קלאַס פון דער 19-טער מלוכה-לאָטעריע.

אונזערע געעהרטע ביז-איצטיגע שפּילער, וועלכע ווינשען זיך צו האָבען ביי דער 19-טער מלוכה-לאָטעריע די זעלבע נומערן לאָסען, וואָס ביי דער 18-טער לאָטעריע, ווערען געבעטען וואָס פריהער זיך צו מעלדען אָדער צושיקען אונז זייערע ווערטע בעשטעלונגען.

קליינער פעליעטאן
שנים עשר משומדים

— שנים עשר מי יודע?

— שנים עשר אני יודע!

שנים עשר, דאָס זענען די צוועלף אַדוואָקאַטען אין וואַרשע, וואָס ביים אָבגעבען זייער אַדוואָקאַטען-שבועה האָט מען זיך דערוואוסט, אַז זיי זענען — משומדים.

זייער שמד-שטיק האָבען זיי געהאַלטען בסוד-סודות, מחמת דער ענין האָט משמעות נישט האַרמאָנירט מיט זייערע עכט יודישע נעזער, און, אַגב, דאַרף מען דאָך סתם נישט איינרייסען מיט די יודען, ווייל ציהען דאַרף מען דאָך פון זיי די אַדוואָקאַטסקע-יניקה און למאַי טויג לס צו זיין אַ משומד-להכעיס, און זיך אַליין שאַדען מאַכען אין פרנסה?

— האָבען זיי טאַקע געמאַכט אַ שווייג, און ווען נישט דער צופאַל פון אָפּגעבען די אַדוואָקאַטסקע שבועה, וואָלטען זיי דעם סוד אפשר בעהאַלטען ביז צום — קבר...

דער בעוואוסטער פּראָפעסאָר כוואָלסאָן, וועלכער איז געווען גע'שמד'ט, האָט זיך אַמאָל אויסגעדריקט אין אַ בריף צו זיינעם אַ יודישען ידיד, „אף על פי שנוצרתי כאלו לא נוצרתי",— געמיינט האָט ער צו זאָגען דערמיט: הגם איך האָב זיך געמאַכט פאַר אַ נוצרי, אין אָבער גלייך ווי איך בין גאָר נישט קיין נוצרי...

עהנליך ווייזט אויס, ווילען טון די וואַרשאָווער משומדים: זיי זאָגען נישט אויס פון זייער שמאַדעריי, מיט דעם חילוק גאָר, וואָס פון זיי צו כוואָלסאָנ'ען איז זעהר אַ ווייטער מהלך, און עס קאָן מעגליך זיין ווען אין די העברעע ספערען וואָלט מען געהאַט אַ גענויע רשימה פון אַלע צוזלכע בעהאַלטענע משומדים, וואָלטען זיי גאָר צ'ישט מתרעם געווען אַז אין פוילען זענען דאָ ופיל יודען...

און אַ אינטערעסאַנטע ערשיינונג איז, אַז דאָס רוב משומדים יאָגען זיך נאָך יודישע כבודים און שפּאַרען זיך דוקא צווישען יודען, אָט, למשל, ווערט איצט פון די בודאַפּעשטער יודען אָנגעפיהרט אַ ענערגישע אַקציע צו פערוועהרען פאַר משומדים דעם איינטריט אויפ'ן יודישען בית-עולם, משום מעשה שהיה, וואָס אַ משומד האָט זיך פערוואָלט צו האַלטען אַ הספד ביים אָפּענעם קבר פונ'ם פערשטאַרבענעם פאָרזיצער פון דער דאָרטיגער קהלה, און ווי לאַנג איז דאָס געווען דער גרויסער סקאַנדאַל אין דער וואַרשעווער סינאַגאָגע, וואו אַ משומד האָט זיך פערוואָלט עולה לתורה זיין און איז אָפּט געקומען אין דער סינאַגאָגע. אָט אַזוי שפּעקולירען זיי אויף רעכטס און אויף לינקס אַזוי ווי יענער אַפּיקורס, וואָס אסתר-תענית איז ער געווען פון המנ'ס משפּחה, און פּורים פון מרדכי'ס...

זיי, די משומדים, לעבען נעבעך ווי אויף אַנ'עולם התהו, זיי אַנטלויפען פון יודען, יאָגען זיך כלומרשט נאָכ'ן יודען און סוף-כל-סוף פאַלען זיי אַריין צווישען יודען...

מ'דערצעהלט, אַז איינער וואָס האָט זיך געהאַ'טען ביים שמד'ן איז געקומען זיך משואל עצה זיין צו זיינעם אַ חבר און האָט איהם געזאָגט, אַז ער וואָלט זיך וועלען שמד'ן בעסער אויפ'ן לוטעראַנישען גלויבען, ווייל צווישען די קאַטאָליקען זענען שוין דאָ צופיל יודען...

ביי דער געלעגענהייט האָב איך מיר דערמאָנט אַ וויץ, די וועלט פרעגט פאַרוואָס איז צפּעפ אַ משומד תמיד אין אַ בעסערער מאַטעריעלער לאַגע און אַ גר איז תמיד אַנ'אָרימאַן אַ חוזר על הפתחים, איז דער תירוץ, אַז אַ משומד האָט פון געבוירען ווערען אַן אַ יודישען קאָפּ און שפּעטער קריגט ער נאָך אַ גויאישע הצלחה, קאָן איהם אודאי גוט געהן; אַ גר אָבער, וואָס האָט פון געבוירט אַ פּויערישען קאָפּ און קריגט שפּעטער די יודישע הצלחה, נו, מיט אַ פּויערשען קאָפּ און אַ יודישער הצלחה איז איהם טאַקע אָך און וועה...

דאָס איז אָבער נישט מעהר, ווי אַ וויץ דער אמת איז, אַז די משומדים, וואָס דאָס רוב שמד'ן זיי זיך צוליב מאַטעריעלע טעמים דערגרייכען ביים היינטיגען טאָג, נישט דעם ציל: אַנשטאָט וואָס פריהער, ווען זיי זענען געווען יודען, האָט זיי צוגעפּעהלט אַ פּאָר גילדען אויף שבת, פעהלט זיי שפּעטער די זעלביגע פּאָר גילדען אויף — זונטאָג...

שר של אש.

רעגיסטראַציע פון „פרעמדע"

היינט רעגיסטרירען זיך אויף קילינסקי גאַס 152 די פרעמדע, ביי וועלכע די פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט דעם אות A.

מאָרגען מיט די פאַמיליען-נעמען אויף B ביים רעגיסטרירען דאַרף מען האָבען ביי זיך די פערזענליכע דאָקומענטען, אַ צייגניש פון אידענטישקייט און צוויי פאָטאָגראַפיעס.

וועגען מיליטער-דינסט פאר שטודירענדע

(—) אין לעצטען נומער פון „רזשעניק אוסטאַוו" איז פערעפענטליכט אַ פעראָרדנונג פון בילדונגס-מיניסטער אין פערשטענדיגונג מיט'ן קריגס-מיניסטעריום, וועגען פּראָגראַם און רעגולאַמין פון אַ ספּעציעלען עקזאַמען, וועלכער גיט דאָס רעכט צו אַ פערקירצטען מיליטער-דינסט.

דער דאָזיגער עקזאַמען ענטשפּרעכט 6 קלאַסען מלוכה־שול. די עקזאַמענס וועלען אָפּגעגעבען ווערען פאַר ספּעציעלע קאָמיסיעס, וואָס וועלען פעסטגעשטעלט ווערען דורך די שול-קוראַטאָריומס.

די פערזאָנען, וועלכע וועלען בעקומען אַ צייגניש פון די דאָזיגע קאָמיסיעס, וועלען האָבען דאָס רעכט אויף פערקירצטע מיליטער-דינסט.

דורך גדיניא און גדאנסק
און נישט-דורך ברעמען און האמבורג

(2) ווי עס אינפאָרמירט אונז דער פעראיין פון די טעקסטיל-אינדוסטריעלער האָט די פערוואַלטונג פון דעם פעראיין פערפליכטעט די מיטגלידער, אַז ביים שליסען קאָנטראַקטען זאָלען זיי פאָדערען, אַ זדי רוהע סחורות פון אויסלאַנד זאָלען געהן אויפ'ן ימ'ווע דורך דעם פּאָרט גדיניאַ אָדער דאַנציג און אויסמיידען ד יפּאָרטען האַמבורג און ברעמען.

עס איז דערביי אַכט געלעגט דערויף, אַז דער טאַריף אויף דעם וועג וועט קאָסטען מיט אַ דאָלאַר אויף אַ באַל ווייניגער, זו יאויף אַנאַנדערען וועג, מען אונטערהאַנדעלט אויך מיט דעם קאָמוניקאַציאָנס-מיניסטעריום וועגען פערקלענערען די באַהן־טאַריפען פון די פוילישע פּאָרטען, אין די אינדוסטריצענטערען.

א צוקערניע אין פאניאטאווסקיס פארק

ווי מיר דערוויסען זיך האָט דער מאַגיסטראַט אָפּגעגעבען אין אַרענדע די צוקערניע אין פּאָניאַטאָווסקיס. פאַרק דעם צוקערניק אַבראַם קאָזאַלטשעק

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

מ. ליפּיעץ, (פּיעטרקאָווער 193). מ. מילער, (פּיעטרקאָווער 46). ז. גראָשקאָווסקי, (קאָנסטאַנטינער 15). פערעלמאַן, (ציגעל־גאַס 64). ה. ניעוויאַראָווסקי, (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37). ז. יאַנקעלעוויטש, (אַלט־מאַרק 9).

בעריכטיגונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה, וועלכע איז געווען אין אונזער נעכטיגען נומער וועגען זעלבסטמאָרד פון פרוי שרה פראַם (קאָנסטאַנטינער 75) ווערען מיר געזאָגט, אַז די סיבה פונ'ם פערצווייפעלטען שריט פון דער אומגליקליכער איז נישט, ווי עס איז געווען צוגעשט אָנגעגעבען צוליב עקסמיסיע, נאָר צוליב שווערע פאַמיליען־איבערלעבונגען.

דער ווירט פונ'ם זעלבען הויז האָט דאָס הויז געקויפט מיט אַנדערטהאַלבען יאָהר צוריק און דער אַלטער ווירט נאָך האָט געהאַט אַנ'עקסמיסיע אויף דער פרוי פראַם. עס איז אָבער געווען בעקאַנט, אַז די פרוי איז זעהר אָרים, האָט דער נייער ווירט נישט אויסגענוצט די עקסמיסיע. אַזוי האָט די זעלבסטמערדערין געוואוינט אין דער דירה נישט געשטערט פונ'ם הויז־ווירט, הגם עס קומט איהם פאַר אַ לענגערע צייט דירה־געלד.

די פרוי פראַם האָט שוין מיט אַ צייט צוריק געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד דורך גאַז. מען האָט זי דאַמאָלס אָפּגעראַטעוועט.

עס איז פערדריסליך, וואָס דער הויז־ווירט איז ה אָגאַנ זאונשולדיג אַריינגעמישט געוואָרען אין דעם

ספארט-בעוועגונג.

„הכח" — „ל.ט.ס.ג." 8:1 (3:1)
וועגן דער מייסטערשאפט פון דער „א" קלאס

שבת האט „הכח" אנגעהויבען די מייסטערשאפטס קאמפען פון דער „א" קלאס. אין ערשטען מעטש האט „הכח" געהאט אלס געגנער די שטארקסטע מאנשאפט פון דער היגער „א" קלאס— „ל.ט.ס.ג." וועלכער געהערט זייט איצט צו די שטארקסטע קלובען פון דער פוילישער „א" קלאס.

„הכח", די שטארקסטע און איינציגע יודישע מאנשאפט פון דער לאדזער „א" קלאס האט, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, בעקומען היי-יאהר א גאנצע רייהע פרישע שפילער, בעקאנטע, וועלכע האבען זיך שוין פריהער אין אנדערע שטארקערע יודישע מאנשאפטען קונה שם געווען.

„הכח האט זיך מיט 2 וואכען צוריק געטראפען מיט „ל.ט.ס.ג." אין א פריינדשאפטס-שפיל. די דאמאלסדיגע מאנשאפט איז בעשטאנען פון די שפילער פון די פעראייניגטע פעראיינען „הכח" און „שמשון". דאס איז געווען פאר דעם, ווי די „הכח"-מאנשאפט איז פערשטארקט געווארען מיט די שפילער באלזאם, הופערט און גרובנער. אין דער דאמאלסדיגער מאנשאפט האט אויך נישט געשפילט זאקליקאווסקי, און דער מעטש האט זיך פערענדיגט פאר „הכח" מיט א פערשפילטען רעזולטאט 2:9.

איצט, צו די מייסטערשאפטס - קאמפען איז „הכח" צוגעטרעטען מיט אלע קאנאנען.

ס'איז געווען צו האפען, דאס די פערשטארקטע יודישע מאנשאפטען וועט זיך וועלען רעהאביליטירען פאר די מפלה, וואס זי האט געליטען אין פריינדשאפטס-מעטש מיט „ל.ט.ס.ג." ליידער איז דאס „הכח" נישט געלונגען.

די היינטיגע „הכח" מאנשאפט בעשטעהט פון זעהר גוטען מאטעריאל. מיט אזעלכע שפילער ווי סעגאל, זאקליקאווסקי, באלזאם, הופנער א.א. קאן מען פיל אויפטוען. דערצו מוז אבער קומען א טרענירער און א לאנגע טרענונג. אן דעם וועט „הכח" גארנישט ערצילען. עס מוז קומען א ענערגישע האנד, און קוואליפיצירען יעדען שפילער אויף זיין פאזיציע. קודם כל איז א פעלער, וואס זאקליקאווסקי האט פון ערשטען מאמענט נישט געשפילט אין דער פערטיידיגונג, נאר אין אנגריף. דער אנגריף (חוץ סעגאלן) איז קיינמאל נישט געווען אויף דער פאזיציע, און אזוי ארום נישט אויסגענוצט פיל גינסטיגע מאמענטען, וואס האט אבגעשוואכט דעם גוטען איינדרוק וועלכען מ'האט געהאט ביים ארויסגעהען פון דער „הכח" מאנשאפט אויף דעם פלאץ.

דאס אפטע ענדערען פון די ליניעס האט אויך קיין גוטס נישט געבראכט.

„הכח" דארף אבער ביי זיך נישט פאלען, פערקעהרט. זאלען די אויבענדערמאנטע חסרונות וועקען די „הכח" לייטונג צו טרענירען די מאנשאפט און דאן וועט „הכח" אין זייער קלאס נאך פיל ערצילען.

*

די מאנשאפטען זענען צום שבת'דיגען מעטש ארויסגעטרעטען מיט פאלגענדע שפילער: „הכח": זילבערבערג, באלזאם, גרובנער, שטיינבאק, הופערט, קיטשינסקי, קרייצער, סעגאל, ראבינאוויטש, זאקליקאווסקי, וואללאק.

„ל.ט.ס.ג." אין זייער בעסטען צוזאמענשטעל.

אין די ערשטע העלפט איז דאס שפילען א אפענעס. ביידע מאנשאפטען זענען אפט אונטער'ן געגנער טויער. אין דער 17 מינוט איז אונטער „הכח" טויער זעהר א געפעהרליכער מאמענט. זילבערבערג לויפט ארויס פון טויער, כדי אפצוראטעווען א שארפען אנגריף. הערבסטרייך שיסט אבער אויף „הכח'ס" טויער. דא שטעהט אבער שטיינבאק אין טויער און ראטעוועט מיט א קאפשטויס. הופערט שיסט דעם באלעם פארט. דא קומט סעגאלס א סאלא-לויף—אבער אהן ערפאלג.

„הכח" איז אפט אונטער „ל.ט.ס.ג" טויער, און פון א אונטער טויער סיטואציע שיסט ראבינאוויטש א טויער (26 מינוט).

„ל.ט.ס.ג." רעוואנשירט זיך מיט עטליכע אנגריפען. אין דער 35 מינוט דיקטירט דער ריכטער א פריי-שטויס געגען „הכח" און הערבסטרייך ערצילט דאס אויסגלייך 1:1

אין 5 מינוט שפעטער פערגרעסערט „ל.ט.ס.ג." דעם רעזולטאט אויף 1:2 דערביי איז זילבערבערג נישט נויטיג ארויסגעלאפען פון טויער. דער ריכטער פערלענגערט דאס שפילען אין סוף פון דער ערשטער העלפט אויף איין מינוט און אין דער 46-טער (!) מינוט ערצילט הערבסטרייך דאס דריטע טויער.

אין דער צווייטער העלפט שפילט „הכח" זעהר שוואך. די מאנשאפט ווערט כסדר געענדערט. דאס טויער פערלאזט זילבערבערג און זיין ארט פערנעמט ראזענבערג. זאקליקאווסקי געהט אין דער פערטיידיגונג. הופערט און גרובנער אין אנגריף. זעלבסטפערשטענדליך, דאס אזא ענדערען די מאנשאפט אין מיטען שפילען ברענגט נישט קיין גוטעס. דאס איינציגע גוטע איז געווען, וואס זאקליקאווסקי איז געגאנגען אין דער פערטיידיגונג. דער שפילער דארף זיין טעטיג נאר אויף דער דאזיגער פאזיציע.

אין דער צווייטער העלפט האט „ל.ט.ס.ג." ערצילט נאך 5 טויערן און דער סוף איז 1:8 פאר „ל.ט.ס.ג.".

פאר'ן סוף האט דער ריכטער בעזייטיגט פון פלאץ הערבסטרייכ'ן.

ריכטער ה' פיאטראווסקי. א.

„ל.ק.ס."—„וויסלא" 2:2 (1:1)
וועגען דער „ליגע-מייסטערשאפט"

נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען איינע פון די אינטערעסאנטסטע ליגע-מעטשען, וועלכע דארפען היי-יאהר פארקומען אין אונזער שטאט. „ל.ק.ס." האט געשפילט מיט'ן פוילישען „ליגע-מייסטער" „וויסלא" (קראקא).

די „ל.ק.ס."-מאנשאפטען איז בעשטאנען פון פאלגענדע שפילער:

„ל.ק.ס.": מילא, ציל, גאלפצקי, יאשונסקי, קוביאק, פעגזא, שלעדש, יאנטשיק, קרול, סאוויאק, דורקא.

„וויסלא" איז ארויסגעטרעטען מיט זייער רעפרעזענטאנץ מאנשאפט, וועלכע בעשטעהט פון איהרע בעסטע שפילער, ווי רעימאן, באלצער קאטלארטשיק, אדאמעק א. א.

דאס שפילען הויבט אן „ל.ק.ס." אבער „וויסלא" נעמט באלד איבער די איניציאטיוו און פיהרט אדורך א רייהע אינטערעסאנטע אנגריפען. מיט דער צייט אבער ווערט דאס שפילען א אפענעס און ביידע מאנשאפטען פיהרען אדורך פיל אנגריפען. „ל.ק.ס." שפילט מיט גרויס אמביציע. „וויסלא", ווייזט אבער ארויס זייער קענטניס און טעכניק. די אנגריפען זענען געפעהרליכע. רעימאן, דעם צענטער פונ'ם אנגריף דיריגירט ממש מיט'ן גאנצען אנגריף. פיל אבער פון די אויסגעארבייטע גינסטיגע מאמענטען, געהען פערלוירען. א טייל ראטעוועט אויך „ל.ק.ס." טויערמאן מילא.

דאס פיבליקום וועקט דורך אויסגעשרייען די „ל.ק.ס.-שפילער, כדי זיי זאלען מעהר שיסען אויפ'ן געגנערס טויער. דער אנגריף קאן אבער גארנישט ערצילען ווייל „וויסלא'ס" פערטיידיגונג, ראטעוועט אלעס אפ. אין דער 13 מינוט פיהרט „וויסלא" דורך איינעם פון זייערע פיל אנגריפען און רעימאנען געלונגט צו ערצילען דאס ערשטע טויער פון טאג. „ל.ק.ס." רייסט זיך אויף, ווייל דעם רעזולטאט בייטען. דאס שפילען איז זעהר אינטערעסאנט, ווערט געפיהרט אין א זעהר שארפען טעמפא, אבער אהן ערפאלג. די שולד איז דא קודם כל פון פלאץ, וועלכע איז פיל מיט קאלוזשעס און שניי. די שפילערס גליטשען זיך כסדר אויס און אזוי ארום פערפאסען זיי פיל עהרליך אויסגעארבייטע מאמענטען. אין דער 18 מינוט רעוואנזשירט זיך „ל.ק.ס." מיט א שעהנעם אנגריף און שלעדזשען געלונגט צו ערצילען דאס ערשטע טויער פאר „ל.ק.ס.", וועלכעס ווערט אויפגענומען דורך דעם גרויסען פובליקום מיט „הוררא".

ווייטער איז דאס שפיל א גלייכער מיט א קליינע איבערמאכט פון „וויסלא" און ביידע מאנשאפטען לאזען אדורך די געלעגענהייטען פון ענדערען דעם רעזולטאט.

שוין פון אנהויב פון דער צווייטער העלפט ווערט דאס שפילען געפיהרט אין א מערדערישען טעמפא. ביידע מאנשאפטען גיבען זיך אפ א דין וחשבון פון דער בעדייטונג פון אויסגאנג פון מעטש. אין דער צווייטער מינוט זיצט „וויסלא" אונטער „ל.ק.ס." טויער. דא איז נישט א קלאהרער מאמענט. דער באלעם קלאפט זיך אן אין רעימאנ'ס האנט. דאס זעהט אבער דער ריכטער נישט. דאנעגען באלד דערנאך האט זיך דער באלעם אנגעקלאפט אין מילא'ן און איז ארייין און טויער. דער ריכטער אנערקענט א טויער לטובת „וויסלא". די איצטיגע דעציזיע רופט ארויס א פראטעסט פון „ל.ק.ס."-שפילער. דאס פובליקום איז דא זעהר אקטיוו. עס הערען זיך פערשידענע אויסגעשרייען געגען ריכטער. עס הערען זיך אויך אויסגעשרייען „ב י ט ש ז ש י ד ו ב" (?!) דער טומעל איז א אונגעהויערער און דויערט עטליכע מינוט. דער ריכטער ענדערט אבער נישט זיין דעציזיע און דאס שפילען ווערט ווייטער געפ הרס.

דאס שפילען ווערט פון איצט אן געפיהרט ברוטאל. אין דער 22. מינוט דיקטירט דער ריכטער פאר ציל'ס א „פאול" א פריי-שטויס, וועלכער ווערט אפגעראטעוועט דורך „ל. ק. ס."-פערטיידיגונג.

„ל.ק.ס." רייסט זיך ווידער אויף, זיצט עטליכע מינוט אונטער „וויסלא'ס" טויער, ווי דער טויערמאן און די פערטיידיגונג האבען א מעגליכקייט ארויסצווייזען זייער קענטעניש. איינער פון „ל.ק.ס."-אנגריפען ענדיגט זיך מיט ערפאלג. דורך סאוויאק'ס א שאס אין דער 35. מינוט און דער רעזולטאט ווערט דערמיט געענדערט אויף 2:2.

די „ל.ק.ס" שפילער בייטען זיך אויף די פאזיציעס און די גרעסטע טייל שפילער זענען אין דער דעפענסיווע, ווילענדיג אזוי ארום נישט דערלאזען „וויסלא'ס" אנגריף צום טויער. דאס געלונגט זיי און דער סוף רעזולטאט בלייבט 2:2.

„וויסלא" אלס גאנצע מאנשאפט און די שפילער אינדיווידועל זענען מיט א גאנצע קלאס בעסער, ווי די „ל.ק.ס."-שפילער. דאך איז דער רעזולטאט פאר „ל.ק.ס," א פערדינטער.

„ל.ק.ס." האט ערצילט דעם פאר איה זעהר גינסטיגען רעמי-רעזולטאט, א דאנק דער אמביציע פון די שפילער.

ריכטער ה' בראן — גוט. א.

גרויסער נצחון פון „חשמונאי"
אין די מייסטערשאפטס-קאמפען

אונטער א גוטען צייכען האט „חשמונאי" אנגעהויבען די היי-יאהריגע מייסטערשאפטס-קאמפען וועגען דער „בע"-קלאס. שוין אין ערשטען מעטש, וועלכען „חשמונאי" האט נעכטען געשפילט מיט דער זגערושער „ארלע"-מאנשאפט האט זי ערצילט א סענסאציאנעלען רעזולטאט 1:12 (!!)

„חשמונאי" איז ארויסגעטרעטען מיט פאלגענדע מאנשאפט: בירנבוים, גלאזמאן, טשערניקאווסקי, סאפיאן, ארנער, אָרדינאנס, סריבניק, ציגאדערקא, ראטאפעל, קאפלעוויטש, פרענקעל.

ביי דער 10 מינוט איז דער רעזולטאט שוין געווען 0:4. ביי דער פויזע איז דער רעזולטאט געווען 1:7.

די טויערן האבען געשאסען ציגאדערקא 7, קאפלעוויטש, 3 און ראטאפעל 2.

4 מאשטען - 6000 פלעצער.
CYRK Empire-Medrano HAGENBECK
דאמבראווסקי פלאץ.
היינט – 1 פארשטעלונג: 8.15 אוו. ס'נעהמען אנטייל גרופעס ים-חיות, טיגער, לייבען.
אויסערדעם: פליהענדע מענשען
אין דער גאנצער פראגראם פון אטראקציעס.

*

מעטשען וועגען די מייסטערשאפטען פון דער „א" און „בע" קלאס

נעכטען זענען אין לאדז פארגעקומען פאלגענדע מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א" און „בע" קלאס.

„בורזשא" (פאביאניץ) – „ל.ק.ס." (רעז.) 2:4 (0:2).
וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א" קלאס.

„ו.ק.ס." — „ווידזעוו" 0:4
וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א" קלאס

„טוריסטען" (רעז.) — „פ.ט.צ." 4:6 (4:2).
(וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א" קלאס.

„טור"—„סאקאל" 3:3
וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „ב"- קלאס.

* * *

„ס.ס.ק.מ." (כאיני) — „פאגאן" 1:5
וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „ב" קלאס.

* * *

מעטשען וועגען דער „ליגא"-מייסטערשאפט אין פוילען

ווארשא, 7.

„ווארשאוויאנקא"—„פאלאניא" 2:2

דער דאזיגער מעטש האט אין די ספארט-קרייזען געהאט ארויסגערופען א שטארקען אינטערעס, ווייל אלע מעטשען, וועלכע זענען די לעצטע יאהרען פארגעקומען צווישען די 2 מאנשאפטען האבען זיך שטענדיג פערענדיגט מיט א רעמיס-רעזולטאט. אין יאהר 1927 זענען די רעזולטאטען געווען 1:1 און 3:3 אויך ביידע מעטשען אין 1928 האבען זיך פערענדיגט מיט דעם זעלבען רעזולטאט.

אויך דער היי-יאהריגער ערשטער מייסטערשאפטס-מעטש האט ווידער געבראכט א רעמיס-רעזולטאט. דאס מאל 2:2.

* * *

„טוריסטען" (לאדז) — „גארבארניא" 8 : 2

קראקא, 7 (טעלעפאניש). דער „ליגע"-מייסטערשאפטס-מעטש צווישען „גארבארניא" און די לאדזער „טוריסטען" האט זיך פערענדיגט מיט א מפלה פון דער לאדזער מאנשאפט אין פערהעלטניש 8 : 2.

*

„רוך" (שלאנסק) — „ווארטא" 2 : 0

וויעליקיע-הייידוקי, 7 (טעלעפאניש). דער „ליגע"-מייסטערשאפטס-מעטש צווישען די 2 מאנשאפטען האט זיך פערענדיגט מיט א אונפערהאפטע מפלה פון פוילישען וויצע-מייסטער „ווארטא" אין פערהעלטניש 2:0.

*

„קראקאוויא" — „טשארני" (לעמבערג 2:2

לעמבערג, 7 (טעלעפאניש). דער מייסטערשאפטס - מעטש צווישען „קראקאוויא" און „טשארני" האט זיך פערענדיגט מיט א רעמי-רעזולטאט 2 : 2.

פאר „טשארני" איז דער רעזולטאט א בכבוד'יגער.

*

„עסטרייך" — „איטאליען" 3 : 0

וויען, 7 (ספ. טעל.) דער אינטערנאציאנאלער פוסבאל-מעטש צווישען די רעפרעזענטאנצען פון „עסטרייך" און „איטאליען" האט זיך פערענדיגט מיט'ן נצחון פון „עסטרייך" אין פערהעלטניש 3 : 0.

„ארט" זאכאדניא 43
יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.
היינט – 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.30 א זייגער אווענד
דאס VI-טע גראנדיעזע פראגראם א. נ.
MISS JUDEA – מיס
1) פראלאג, 2) אנשי קורצב, 3) מענדיל-גענענדיל, 4) כתרילעווקער שרפה, 5) דער סקווערסטראטאר, 6) באבע און אייניקל, 7) ליד פון ארבייט, 8) סיבלאקאטאר, 9) מיס JUDEA
טעקסט: שלום עליכם, מ. בראדערזאן, י. אבעזשאנאק, מארשעליק, מאשקאוויטש. — מוזיק: קאטפ. דוד בייגעלמאן און א. ראזענבוים. ליט. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן. רעזשי: קאלעקטיוו. פלאסטישע רעזשי: ז. קרוש. קאנפעראנסיע: מ. עלבוים. קאסטיומען און דעקאראציעס (אויסגעפיהרט אין אייגענעם ווארשטאט): ד. מאטום און ש. בלום. — ליכט-עפעקטען: י. יערוזאלימסקי. קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן.
בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אווענד, שבת – פון 2–5 און 7 אין אווענד.

ביאליסטאקער קריסטליכע דינסט האט מורא

מ'זאל איהר נישט קוילענען אויף מצה

ביאליסטאקער „דאס נייע לעבען" דערצעהלט: ה' ברוך געפנעראוויטש פון ווערסאלער גאס 6 גיט אונז איבער פאלגענדען קוריאז:

זיין דינסט יאנינא יאנוטשעק פון דארף וואסניעווע (ביי לאפי). איז מיט עטליכע טעג צוריק אוועק צו זיך אהיים אויף יו"ט און צוגעזאגט דינסטאג 7 פריה צו קומען צוריק.

אבער צו דער בעשטימטער צייט איז זי נישט געקומען, און ווען ה' ג. איז ארום 10 איבערפריה אוועק אין גאס, האט ער אפגערעדט מיט זיין פרוי, אז זי זאל זוכען א פרישע דינסט.

קומענדיג אבער צוריק א היים אויף מיטאג, האט ער געטראפען דער אלטער דינסט און דערביי איז געזעסען זיין פרוי זעהר א דערשראקענע און מיט איהר עפעס איינגע'טענה'ט.

— וואס איז געשעהען? — האט זיך ה' ג. געווענדעט צו זיין פרוי.

און זי האט איהם דערצעהלט פאלגענדע אויסטערלישע געשיכטע:

א פאליציאנט (נומער 948) האט מיט עטליכע מינוט צוריק געבראכט דער דינסט אין שטוב, געבעטען מ'זאל אויף איהר אכטונג געבען און אויב זי וועט ערגעץ אוועקגעהן און זיך זאמען מעהר ווי א האלבע שעה, זאל מען תיכף מעלדען דער פאליציי. די סיבה דערפון האט דער פאליציאנט נישט געוואלט אנגעבען און ער האט אויך נישט געוואלט זאגען, וואו ער האט זיך מיט יאנינען געטראפען און ווי קומט עס, וואס ער האט איהר געבראכט אין שטוב. דאס זעלבע האט אויך די דינסט גופא נישט געוואלט געבען קיין לשון.

אויסהערענדיג די ראזיגע געשיכטע, האט זיך געפנעראוויטש דערשראקען נאכמעהר פון זיין פרוי און ביידע האבען זיך גענומען צו דער קריסטין איהר חוקר ודורש זיין.

ביני לביני איז אין אזעגר אריינגעקומען דער דינסטס א שוועסטער, אויך א דינסט, נאר אביסעל א קליגערע, און זי האט ארויסגעלאזען די קאץ פון זאק.

מיין שוועסטער — האט זי דערצעהלט — איז היינט פריה, פאר'ן קומען אהער, געווען מיט א בעזוך ביי איהרע קריסטליכע באלעבאטים, וואו זי האט פריהער געדינט, האבען זיי איהר אנגעזאגט, אז זי זאל זיין פארזיכטיג, איהרע יודישע באלעבאטים זאלען איהר נישט קוילענען אויף מצה, וואריום ס'איז איצט ביי זיי פאר פסח...

פערשטעהט זיך — האט די קריסטין ווייטער דערצעהלט, — אז זי איז צו מיר געקומען צולויפען און דערצעהלט די ראזיגע בבא-מעשה, האב איך זיך פון איהר אויסגעלאכט און געהייסען געהן אויף דער שטעלע, אבער זי האט מיך נישט געפאלגט און איז צוגעגאנגען צו א פאליציאנט, וועלכען זי האט דערצעהלט די גאנצע מעשה און געבעטען, ער זאל האלטען אויף איהר אנ'אויג, און דער ראזיגער פאליציאנט האט עס איהר געבראכט אהער...

דערהערענדיג די מעשה האט די פאמיליע ג. בעשלאסען דער דינסט תיכף משלח זיין, נאר כדי זיי זאלען שפעטער נישט האבען קיין נאכזעהענישען, איז ג. אוועקגעלאפען אין 2-טען אונטער-קאמיסאריאט (אויף מיצקעוויטש גאס), דערצעהלט דעם ריזשורירענדיגען פשאראוניק די געשיכטע און גלייכצייטיג איהם געמאלדען, אז ער זאגט תיכף אפ דער דינסט, וואריום זי קען זיך נאך אליין איינשניידען מיט א מעסער און נאכדעם זאגען, אז מ'האט איהר געוואלט קוילענען.

דער פשאראוניק האט איהם אבער געבעטען, ער זאל איהר האלטען ביז אינדערפריה, וואריום אויב ער וועט איהר אוועקשיקען אין אוונט, קען זי נאך מאכען אנ'אוואנטורע, אז מ'האט איהר געוואלט עפעס טון — און זי אנטלאפען...

האט ה' ג. געפאלגט דעם פשאראוניק, אבער א גאנצע נאכט איז ער נישט געשלאפען און אכטונג געגעבען אויף דער דינסט, און באלד אויפ'ן פריהמארגען האט ער אריינגערופען א פאר עדות, צווישען וועלכע ס'איז אויך געווען דער קריסטליכער סטרוזש פון הויף, און נאכדעם, ווי ער האט איהר בעצאהלט, האט ער איהר אוועקגעשיקט.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אפטענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9042 ק—סקי:

גיט דעם גאנצען ענין איבער דער פראקוראטור וועט דער שולדיגער צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט.

צי מ'קאן איהם איצט נאך בעשטראפען און ווי גרויס די שטראף וועט זיין, איז שווער צו זאגען, איינס איז אבער זיכער די אקטען וועלען ערקלעהרט ווערען פאר אונגילטיג אזוי, אז איהר וועט שוין נישט דארפען פערפיהרען קיין בעזונדערען פראצעס אין ציוויל-געריכט.

9043. א סוחר פון אל. 1. מאי.

דער אקצעפטאנט (אויף וועמענס זלעצעניע דער וועקסעל איז אויסגעשטעלט) איז פעראנטווארטליך פאר'ן וועקסעל אין משך פון 3 יאהר.

נאכ'ן טערמין ווערט דער חוב פערלעטערט.

פונדעסטוועגען, אויב דער וועקסעל-בעזיצער איז ביכולת צו בעווייזען, אז דער אקצעפטאנט איז אויף זיין חשבון רייך געווארען, קאן ער אפילו נאכ'ן טערמין אויפמאהנען ביים אקצעפטאנט זיין חוב.

די דאזיגע רעכט גילט איהם נאר אין משך פון 3 יאהר נאך דער פערלעטערונג פון אייגענטליכען וועקסעל חוב.

J. B. .9044

פאר'ן ערשטען קווארטאל (פון 1-טען יאנואר ביז'ן 31 טען מערץ 1929) דארפט איהר צאהלען 42 זל. 56 גר. שוין צוזאמען מיט די אויסגאבען.

9045. ליסצק פון זאכאדניא 42.

איהר לעגט פאר דעם הויזווירט דירה-געלד פאר עדות אדער שיקט איהם צו מיט דער פאסט אויב איהר האט די גאנצע צייט געוואוינט צוזאמען מיט דער פערשטארבענער באבע, ווערט איהר אויטאמאטיש די לאקאטארקע פון דער דירה.

9046. ג. הערמאן.

אויב דער טשעק איז אויסגעשטעלט אויף א בעשטימטען פערזאן, קאן מען איהם נישט איבערטראגען אויף א זשיראנט.

9047. יצחק לעווקאוויטש.

9048 א טרייער לעזער פון טשעמנע גאס.

יענען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטעלען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 4—3 מיטבערענגעריג די צייטונג.

9049. ל. גרינשטיין.

מיר וועלען זיך נישט אריינלאזען אין א יורידישע פאלעמיק מיט עפעס א האלב אנ'אלפאבעטישען „רעכטסקאנסולענט".

מיר ערקלעהרען אייך נאכאמאל, אז די רעכט אויף דער דירה פון פערשטארבענעם איינזאמען זיידע געהט איבער צום אייניקעל, אויב עס האט געוואוינט מיט איהם צוזאמען.

איהר דארפט דעריבער דעם הויזווירט נישט געבען קיין שום אפטרעט-געלד, און די אלע זיינע סטראשונקעס מיט אנ'עקסמיסיע האבען קיין שום גרונד נישט.

אונזער ענטפער שטיצט זיך אויפ'ן 1 פונקט ארטיקעל 12 פון דעקרעט וועגען לאקאטארענשוץ, וועלכער זעהט פאר אזא הנחה פאר די משפחה-מיטגלידער, וועלכע מ'קאן בעצייכענען אלס wstępni אדער zstpni פון פערשטארבענעם לאקאטאר.

דער ארטיקעל 736 פון ציוויל-קאדעקס ערקלערט דייטליך, אז צו דער קאטעגאריע wstępni געהערען די אלע גלידער פון דער גלייכער ליניע פון וועלכער דער בעטרעפענדער פערזאן קומט ארויס צב"ש זיינע עלטערן, זיידעס און באבעס.

דאגעגען די קאטעגאריע zstępni נעמט ארום אלע משפחה גלידער פון דער גלייכער ליניע, וועלכע שטאמען פון בעטרעפענדען פערזאן צב"ש (זוהן, אייניקלעך).

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענערשוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 25-62

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע זונען. פון דרייסיג פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענערשוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר אויספאל)

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונד.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. טשאמפאניעץ.

היינט, מאנטאג, דעם 8 טען, 9 א זייגער אוונד

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג

„דער ישיבה-בחור"

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי.

אכטונג! אוונד-פרייזען פון 1.20 ביז 5 זל., פאפולערע-פון 1 ביז 2.50

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

אנאנס! נאנסטע פרעמ' ווייסמאן דריי יודישע מיידעל יערע מיט דאריא

דער שלאגער פון אלע אפערעטען

די זינדיגע רויז פון פאריז

א בעריהמטע טענצערין און שענהייט שטארבט אלס בעטלערין אין א שפיטאל

די פאריזער צייטונגען האבען זיך געכאפט כאטש אביסעל שפעט, וועגען אנ'עוולה, וואס איז בעגאנגען געווארען געגען איינער פון די אמאליגע גרעסטע בעריהמטהייטען אין פאריז. מען האט פערשוויגען דעם טויט פון אנ'אלטער טענצערין, וועלכע איז אמאל געווען די גרעסטע בעריהמטהייט אין פאריז, און פירשטען און גראפען זענען געפאלען פאר איהר אויף די קניה. און איצט איז זי געשטארבען עלענד און איינזאם און פערגעסען אין א פאריזער שפיטאל, און קיין איינציגער מענש איז נישט נאכגעגאנגען נאך איהר לויה.

מען האט געלייענט אין די צייטונגען, אז אין איינעם פון די פאריזער שפיטאלען איז געשטארבען אנ'איינזאמע די אכציג-יעהריגע מאראם וועבער און קיינער האט זיך נישט אפגעשטעלט אויף דעם. וועניג עלענדע מענשען שטארבען יערען טאג אין פאריז? ערשט מיט אכט טאג נשפעטער האט זיך איין זשורנאליסט געכאפט, אז אט די מאראם וועבער איז נישט קיין אנדערע ווי די פאריזער טענצערין וואס איז געווען בעקאנט אונטער'ן נאמען „די זולל-וסובב'ניצע", וואס צוליב איהר זענען פארגעקומען נישט איין סקאנדאל און נישט איין דועל אין די פאריזער אריסטאקראטישע קרייזען.

און מיט אמאל זענען אלע צייטונגען פיל געווארען מיט איינצעלהייטען פון דעם שטורמישען און אינטערעסאנטען לעבען פון דער בעריהמטער טענצערקע.

די נאר-וואס געשטארבענע מאראם וועבער איז געבוירען געווארען צוריק מיט אכציג יאהר ביי אנ'ארימער וועשערין אין א פאריזער פארשטאט. די וועשערין האט געהאט א מאן א שיכור, וואס פלעגט זי שלאגען אלס צוביים צו יעדען גלעזעל בראנפען, האט ער פלעגט אויסטרינקען. פערשטעהט זיך, אז דאס קליינע מיידעלע האט נישט געלעקט קיין האניג, און עס האבען איהר נישט געשאלעוועט קיין קלעפ נישט איהר אומגליקליכע מאמע, נישט איהר טאטע דער שיכור. צו זעקס יאהר האט שוין דאס קליינע מיידעלע געמוזט שווער ארבייטען העלפען דער מוטער וואשען וועש, און עסען נעגוג האט זי אויך נישט נעהאט. איז אבער דאס מיידעלע געווען ווי עס טרעפט אפט ביי ארימע אומגליקליכע קינדער, א פרעהליכע און א שטיפערקע.

ווי נאר דער טאטע מיט דער מאמען האבען פון איהר ארפגענומען אנ'אויג, איז זי שוין געווען אין א שענק און דארטען געטאנצעט. די געסט די שיכורים פון שענק האבען זיך נאר געקוויקט און בעוואונדערט דעם „קליינעם שד". אבער דער טאטע האט איהר שוין געוויזען, וואס עס הייסט טאנצען, ער פלעגט דאס קינד שלעפען אהיים פאר די האר און איהר אזוי שלאגען, אז איהרע געשאלדען האבען זיך געהערט אין דער גאנצער גאס. שכנים פלעגען זיך צולויפען און וועלען אפראטעווען דאס אומגליקליכע קינד פונ'ם גרויזאמען טאטענס הענד אבער דאס האט דעם שכור נאך מעהר צורייצט און ער האט זי נאך מעהר געשלאגען.

אבער דאס האט אלץ קיין ווירקונג נישט געהאט אויף דעם „קליינעם שד", די מאמע האט געשאלטען און געשלאגען, און זי האט געטאנצט. דער טאטע האט געטופעט מיט'ן שווערען שוך און געשלאגען איבער'ן קאפ מיט'ן גראבען רימען — און זי האט אלץ ביי יעדער געלעגענהייט זיך אריינגעכאפט אין שענק און געטאנצט. אין שטוב פלעגט זי טאנצען, ווען זי פלעגט בלייבען אליין.

אבער ווען סוזאן (אזוי האט זי געהייסען) איז געווארען צוועלף יאהר אלט, האט א קינסטלער זי בעמערקט טאנצענדיג אין א קאפע. דער קינסטלער האט געהאט א שוואכקייט צום ביטערען טראפען און ער האט ליב געהאט צו געהן שיכור'ען נישט וואו עס שיכור'ען אלע קינסטלער, נאר דווקא צווישען איינפאכע שיכורים, און אט האט דער קינסטלער בעאבאכטעט די קליינע סוזאן, דעם „קליינעם שד", ווי זי טאנצט צו צום טאקט פון א הארמאניקע. דער קינסטלער האט באלד דערזעהן אז דאס קליינע מיידעלע אין די שמאטעס איז זעהר שלאנק און גראציעז. אז איהרע גלידער האבען א וואונדערבארע הארמאניע, און זי האט וואונדערשעהנע פיסלעך, און טאנצט מיט א וואונדערבארער ריטמיק.

דער קינסטלער האט דאס מיידעלע ארויסגענומען פון די שמאטעס און פון איהר אומגליקליכען לעבען. ער אליין, דער מאלער, וועלכער האט שוין דעמאלט געהאט א נאמען פון א גרויסען קינסטלער, האט דאס מיידעלע זיך גענומען פאר א מאדעל, און געמאלען א בילד, וואס האט איהם געמאכט בעריהמט.

דאס איז געווען דער ערשטער שריט צו א קאריערע פאר דעם ארימען אומגליקליכען קינד. באלד איז זי געווארען אנ'איינגעהערין אין די קינסטלער-קרייזען פון פאריז, און אלע בעריהמטסטע מאלער האבען זיך פשוט געבעטען ביי איהר, זי זאל זיך לאזען מאלען פון זיי.

אין א קורצע צייט ארום ווערט סוזאן וועבער א טענצערין אין א ביליגען קאפע-שאנטען און באלד בעקומט זי א מאסע פערעהרער און בעוואונדערער, אלע זענען אנטציקט פון איהר אויסערגעוועהנליכער שעהנקייט און חן, פון איהר וואונדערבארער בוינזאמקייט און איהרע צויבערפולען טאנצען.

שוין ווען זי איז געזען א טענצערין אין א ביליגען קאפע-שאנטאן, פלעגט זיך אין דעם קאפע אריינכאפען נישט איין בעריהמטער פאריזער פערזענליכקייט צו זעהן דאס רייצענדע וועשער-מיידעל טאנצען און פאר איינוועג שליסען מיט איהר בעקאנטשאפט. זי איז שוין דעמאלט געווען די אורזאך פון נישט איין פאמיליען-סקאנדאל אין די פאריזער אריסטאקראטישע קרייזען.

מען האט איהר א נאמען געגעבען די „זולל-וסובב'ניצע" פאר איהר גרויסען אפעטיט צום לעבען. פערשטעהט זיך, אז ביי דעם אויסערגעוועהנליכען ערפאלג, וואס זי האט געהאט גלייך ביים ערשטען אויפטריט איהרען אלס טענצערין, איז זי אין דעם ביליגען קאפע-שאנטאן לאנג נישט פערבליבען. זי איז באלד אנגעקומען אין א בעסערען ארט אלס טענצערין, און אין א קורצע צייט ארום איז זי שוין געווען די בעריהמטסטע טענצערין און שענהייט פון פאריז.

אינגיכען איז זי אנגעקומען אלס „סטאר" פון בעריהמטען „מולען-רוזש" אין פאריז. דא הויבט זיך אן איהר אייגענטליכע קאריערע.

סוזאן וועבער, וועמען די פאריזער קינסטלער האבען געגעבען אזא נישט שעהנעם נאמען די „זולל-וסובב'ניצע", פאר איהר אויסערגעוועהנליכען טעמפעראמענט, און לעבענס-לוסט, בעקומט באלד אנ'אנדער נאמען, וועלכער האט די זעלבע בעדייטונג אבער קלינגט אביסעל שעהנער. זי הייסט שוין „די זינדיגע רויז פון פאריז". דעם נאמען האט איהר געגעבען א בעריהמטער פאריזער זשורנאליסט אין צוזאמענהאנג מיט א גרויסען אריסטאקראטישען סקאנדאל, וועלכער האט אויפגערייסעלט פאריז, אין וועלכען זי, וועבער, איז געווען די אורזאך.

(סוף קומט).

א שעהנער פנים פון א פרוי קען מעהר נישט פיהרען די וועלט פאר'ן נאז

בעריהמטע שעהנהייטען וואס האבען רעגירט די וועלט — שעהנקייט און פערזענליכקייט פון דער פרוי

לילי לענגטרי איז געשטארבען.

לילי לענגטרי. דער יודישער לעזער האט, וואהר־שיינליך, קיינמאל נישט געהערט איהר נאמען. אָבער מיט דרייסיג יאהר צוריק, איז לילי לענגטרי געווען א צוניבער־נאמען.

לילי לענגטרי איז געווען אן ענגלישע אקטריסע. איהר פאפולאריטעט און איהר מאכט איבער מענשען האט זי נישט געהאט דערפאר, וואס זי איז געווען אן אקטריסע, נאר דערפאר, ווייל זי איז געווען א שעהנע. איהר שעהנקייט איז געווען א נס, וואס האט בעצויבערט די וועלט. פונקט ווי איצט איז דער נאמען איינשטיין דער צייכען פון גאוניות און וויסענשאפט, דער נאמען לינדענבערג, דער צייכען פון פליהען אין דער לופט, אזוי איז מיט דרייסיג־פערציג יאהר צוריק, לילי לענגטרי געווען דער צייכען פון שעהנקייט.

פון א געוועהנליכע טענצערין צווישען פאריזער קאר־מיידלעך, איז זי שנעל ארויסגעקומען צו זיין די בעליבסטע און מעכטיגסטע פרוי פון איהר צייט.

זי האט בעצויבערט פרינצען און קעניגען. פאעטען האבען געשריבען לידער וועגען איהר; ארטיסטען האבען געמאהלען איהרע בילדער. די גרעסטע מענשען פון יענער צייט האבען דיסקוטירט וועגען איהר, ווי וועגען דאס וויכטיגסטע פון לעבען, ווי די עקזיסטענץ פון דער וועלט וואלט זיך געענדיגט אן איהר.

אין דער צייט, וואס לילי לענגטרי האט געשיינט, איז עדווארד דער זיבעטער, דער פעטער פון דעם איצטיגען ענגלישען קעניג, געווען דער פרינץ אוו וועילס. און ער איז איהר נאכגעלאפען ווי איהר דער א שקלאף. זי איז אויפגענומען געווארען אין ענגלישען קעניגליכען הויף פון דער אלטער קעניגין וויקטאריא.

דאס נאכלויפען איהר, דאס פאטריאטעווען ארום איהר, איז נישט געווען בלויז א קאפריז פון הולטאיסקע פרינצען. זי האט מיט איהר שעהנקייט פער'כשופ'ט אויך די ערנסטע דיפלאמאטען פון אייראפא, וועלכע זענען געווען אירע איבערגעבענסטע פריינד. דער בעריהמטער ענגלישער שטאאטסמאן גלאדסטאן פלעגט איהר געבען עצות וועגען איהר בינע־קאריערע. די גאנצע וועלט האט זיך מיט איהר אינטערעסירט;

איין מאל, א פריהמארגען, האט זי לעבען איהר טיר געפונען א גרויסע ווערטפולע פיאנא, וואס א פירמע האט איהר צוגעשיקט אלס מתנה.

לילי לענגטרי איז געשטארבען, און די ערנסטע צייטונג „ניו יארק טאימס" בעשרייבענדיג לילי'ס קאריערע, דערמאנט א רייהע שעהנהייטען פון יענער צייט, וועלכע האבען בעצויבערט די וועלט און פשוט געפיהרט די גרעסטע מענשען פאר די נעזער.

פאר טויזענטער יאהרען איז די וועלט־פא־ליטיק, די מלחמות, די טראָנען אפט געווען אין די הענט פון די שעהנע פרויען.

יענע דער בעריהמטער העלען פון טראי, פון אלטע גריכענלאנד, ווערט נאך היינט געשריבען און גע'רעדט. העלען האט מיט איהר שעהנקייט בעֿ־איינפלוסט די וועלט מיט דריי טויזענד יאהר צוריק.

די בעריהמטע קלעאפאטרא, מיט איבער צוויי טויזענט יאהר צוריק, האט געפאנגען די הערצער פון די הערשער פון יענער צייט, די רוימישע מלוכת איז געלעגען ביי איהרע פיס.

דורך דער גאנצער מענשליכער געשיכטע אויף די פאליטישע און מיליטערישע וועגען, בעגעגענט מען בעריהמטע שעהנע פרויען,

דא ווערט נישט גערעדט וועגען פרויען, וואס האבען בעזעסען גרויסע מעלות פון בילדונג, פון העלדענטאטען, פון שטארקייט, פון כאראקטער, מען רעדט וועגען פרויען, וואס זייער היפסטע מעלה און טאקע די איינציגע מעלה איז געווען זייער שעהנקייט; מיט זייער קערפערליכער שעהנקייט האבען זיי געוואונען די וועלט צו זייערע פיס.

היינט זענען דא אויך דער וועלט אזעלכע שעהנהייטען, ווי העלען פון טראי, ווי קלעאפאטרא, ווי לענגטרי, ווי ליליען ראסעל, אבער די מאכט איבער דער וועלט האבען זיי נישט. עס קען זיך איינגעבען א שעהנע פרוי ארייצוקריגען די מאכט איבער א ווינקעל פון לעבען איבער א וועלט אימפעריע נישט.

נישט די מאכט פון דער פרוי איז געפאלען, אדרבה, די פרוי אלס מענש איז היינט איינפלוס־רייכער ווי אמאל; זי מוז אבער היינט זיין א פער־זענליכקייט. היינט קאן א פרוי זיין מעכטיג, אויב זי איז בכלל א וויכטיגער, א שטארקער מענש. בלויז צוליב איהר שעהנקייט קען שוין די פרוי נישט רעגירען איבער די רעגירער פון דער וועלט.

פארוואס איז דאס אזוי?

די וועלט האט פראגרעסירט אויף צוויי פראנטען — די ארט די ווייזע פון רעגירען איבער פעלקער האט פראגרעסירט, און דער ווערט פון מענשהייט אין אלגעמיין האט פראגרעסירט.

כמעט נאך דער וועלט־מלחמה זענען איני־גע לענדער, ווי אונגארן, שפאניען, טערקיי, רוס־לאנד, אריינגעפאלען אין די הענט פון איינציגע מענשען, דיקטאטארען, איז אבער די וועלט אין אלגעמיין מעהר דעמאקראטיש. די פיהרערשאפט פון א לאנד, אפילו דא, וואו עס איז נאך דא א קעניג, איז נישט די פריוואטע ביזנעס פון די רעגירער.

דאס פאלק האט צו זאגען איבער דער פיהרונג פון א לאנד, אויב נישט דאס גאנצע פאלק איז דער אמת'ער בעל־דעה, איז כמעט א טייל פון פאלק דער בעל־דעה, דער קאנטראלירער איבער די רעגירער. ס'איז דא, ווי מ'רופט עס, די עפענט־ליכע מיינונג ווען א שעהנער פנים פון א פרוי, זאל ווערען די יאוראכע פון רעגירונגס בעשלוסען, וועלען די צייטונגען באלד אויפכאפען עס, ארויסשטעלען עס אין דער עפענטליכקייט, און דער שעהנער פנים, מיט דעם רעגירער, וואס איז פער'כשופ'ט פון דעם פנים, וועט מוזען שנעל ארונ־טער פון דער סצענע.

און יענע צייטען האט די עפענטליכע מיינונג נישט געקענט שפילען א ראלע, ווייל דאס פאלק האט נישט געוואוסט אזוי פיל, וואס עס טוט זיך אין די רעגירונגען, ווי זי ווייסט עס איצט. די צייטונגען זענען נישט געווען ענטוויקעלט.

היינט לעבען מיר אין אזא צייט, דאס ווען א מיניסטער קלייבט זיך עפעס צו טון מארגען, ווייסט מען שוין היינט וועגען דעם, אמאל ווייסט מען נישט אין גאנצען, אבער מען ווייסט יעדענפאלס אז ער קלייבט זיך עפעס צו טון; און אפט ווייסט מען מעהר ווי דאס, וואס דער מיניסטער רעכענט צו טון.

אלזא, די שעהנע פרוי, די פרוי, וואס פער־מאגט בלויז שעהנקייט און נישט מעהר, האט גע־קענט זיין די רעגירערקע, ווען אלעס איז געטון גע־ווארען פאר פערמאכטע טירען, פראסטער אויסגע־דריקט זיך — די שעהנקייט איז מעכטיג אין שלאף־צימער. ווען אבער די פאליטיק איז ארויסגעטריבען געווארען פון שלאף־צימער, מוז שוין די פרוי זיין א פערזענליכקייט, אום ארויסצוטרעטען אלס מעכ־טיגע כח.

די טויזענדער און טויזענדער שעהנע רייצענדע יונגע פרויען פון די ארימע מאסען זענען נישט גע־זעהען געווארען. די שעהנע טעכטער פון פראסטען פאלק זענען געווען איינגעוויקעלט אין שמאטעס; קיינער האט זיי נישט געזעהן, קיינער האט פון זיי נישט געוואוסט, און זיי אליין האבען נישט געהאלטען פון זיך.

היינט איז די וועלט דעמאקראטיזירט נישט נאר אין דער פאליטיק, נאר אויך אין שעהנקייט און ליבע.

יעדע ארימע מיידעל קליידט זיך און פוצט זיך, און האט קיין מורא נישט צו ווייזען זיך אין גאז־עלשאפט.

היינט זעהט מען צופיל שעהנהייטען, און די שעהנקייט איז שוין נישט אזא וואונדער.

די וועלט איז געפאלען קלעאפאטרא'ן צו די פיס, ווייל זי איז געווען א זעלטענהייט, היינט זעהען מיר טויזענדער און טויזענדער קלעאפאטראס אין יעדער שטאט, אין יעדער לאנד.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אָווענד.

דריי געסט אין אמעריקא

(ענדע פון 3־טע זייט).

נע אסיגנירונגען פאר פוילען און דער פערבאנד האט געמוזט שיקען א פארשטעהער קיין אמעריקא, כדי צו אנהאלטען אויף ווייטער די עקזיסטענץ פון די יתומים־הייזער אין פוילען. דער דאזיגער פאר־שטעהער איז ה' מענדל שניאורסאן, ער האט צו קריגען איצט אין אמעריקא א סומע פון 150 טוי־זענד דאלאר, וועלכע וואלטען געקענט פערזיכערען די עקזיסטענץ פון די אינסטיטוציעס, וואס דער פערבאנד האלט אויס.

פאר יענע, וואס ווילען האבען א בעגריף, ווי ברייט עס איז די ארבייט, וואס דער פערבאנד פיהרט אין פוילען, איז גענוג צו זאגען, אז דער בודזשעט פון דעם פערבאנד בעטרעפט 670,000 אמעריקאנער דאלאר א יאהר. דער אמעריקאנער „דזשאינט" פלעגט דעקען פערציג פראצענט פון דעם דאזיגען בודזשעט. די איבעריגע 60 פראצענט זענען געדעקט געווארען דורך אסיגנירונגען פון דער פוילישער רעגירונג, פון די קהלות און פון די שטאטישע פערוואלטונגען.

עס וואלט דערפאר געווען א פערברעכען, ווען די ארבייט פון דעם פערבאנד זאל דארפען פערקירצט ווערען צוליב דעם וואס דער „דזשאינט" האט אויפגעהערט צו סובסידירען די יתומים הייזער אין פוילען. דער פערבאנד איז נישט קיין פי־לאנטראפישע ארגאניזאציע, זיין טעטיגקייט טראגט מעהר א געזעלשאפטליך - קולטורעלען כאראקטער, ווי א פילאנטראפישען. די קינדער, וואס ווערען אויסגעהאלטען אין די יתומים־הייזער פון פערבאנד קריגען טאך - בילדונג. זיי ווערען ערצויגען אין האנדווערקער - שולען און ווערען בעזארגט מיט ארבייט, ווען זיי גרייכען דעם עלטער, וואס ער־לויבט זיי מעהר נישט בלייבען אין קיין יתומים־הויז. די מיסיע, מיט וועלכער ה' שניאורסאן איז געקומען קיין אמעריקא מוז דערפאר געפינען אנ־אבקלאנג צווישען אלע יודען פון אמעריקא.

דריי חשוב'ע געסט פון אייראפא האבען מיר איצט אין אמעריקא. זיי וועלען וואהרשיינליך איני־גיכען אויך ארויספאהרען איבער די פראווינץ־שטעט. די יודישע געזעלשאפטליכע קרייזען אין דער פראווינץ וועלען אהן צוייפעל אויפנעהמען יעדען איינעם פון די דאזיגע דריי געסט מיט אזא אויפמערקזאמקייט, ווי זיי זענען אויפגענומען גע־ווארען אין ניו־יארק. די אינסטיטוציעס, וועלכע זיי רעפרעזענטירען האבען עס כשר פערדינט.

(יט"א). **ב. סמאלאר.**

גאלדענע גליקען

(ראמאן) (13

ווער איז זי, די מאריא, און ווער האט עס זי געצוואונגען אריינצוקריגען זיך מיט געוועהר ביינאכט אין נאטאנס הויז אריין? זפיס מענשען האבען זיך זיכער בעהאלטען הינטער איהרע פליי־צעס, ווארום עס וואלט דאך געווען א נארישקייט, אז נאטאן זאל אזוי פחדניש אנטלויפען בלויז פון איין פרוי...

זי האט אנגערופען דעם נאמען פון א געווי־סען גוארעס.

צי האט עס נישט דער דאזיגער גוארעס שפאנירט אונטער די שאטענס פון די בוימער הינטער די פענסטער?

אויב ס'איז אזוי, איז עס דאך מאדנע, וואס ער האט זיך נישט בענוצט מיט מיין יונגעלשער לייכטזיניגקייט און נישט אריינגעשאסען מיר א קויל אין קאפ.

אגב, ווי האט זי מיך, א שטייגער אנגערו־פען?

דער לך פון ערגיץ... אך, יא, פון קולעברא... איך געדענק אויסגעצייכענט.

וואו שטעקט עס, צום טייוועל, די קולעברא? דער נאמען איז מיר עפעס געווען פון ערגיץ בעֿ־קאנט, אבער צו וואס פאר אנ'ארט און צו וואס פאר א לאנד האט עס זיך אנגעהערט, האב איך זיך נישט געקאנט דערמאהנען,

איין זאך איז פאר מיר געווען קלאהר: די דאזיגע שטאט האט געשטעקט ערגיץ אין דרום־אמעריקא.

און — ווייזט אויס — דארט טאקי האט מען עס געדארפט זוכען די עוטשיידונג פון'ם רעטע־ניש.

די נעמען גוארעס און סאלאנא האבען אויך געה"ס א שייכות מיט דער לאטאינישער אמערי־קא, און דער טראגישער טויט פון מאריא'ס פא־טער איז אויך געווען א גאנץ געוועהנליכע דער־שיינונג אין די דרום־אמעריקאנישע מקומות, וואו ס'הערען כמעט נישט אויף בונטען און רעוואלוציעס.

איך האב בעשלאסען תיכף אויסצוזוכען די קארטע פון דרום־אמעריקא, און גענוי דערגעהן, וואו קולעברא געפינט זיך.

מען האט אנגעקלאפט אין דער טיר, און עס איז גלייך אריין דאס שיינע צימער־מיידעל.

— אפשר וועט איהר, הער, בעוויליגען ארייני־ציגעהן צו מילפארד'ן? איהם איז איצט א ביסעל בעסער, און איך האב געמיינט..

— זעהר גוט! — דאב איך איבערגעשלאגען, אויפהויבענדיג זיך פון דער שטעל — איך געה גלייך מיט אייך.

איך האב זיך א ביסעל פערשעהמט, וואס איבערגעבענדיג זיך צו מיינע פערזענליכע רעיונות, האב איך שנעל פערגעסען אין דעם קראנקען מילפארד.

דאס מיידעל האט מך אוועקגעפיהרט מיט'ן קארידאר אראפצו אונטען, אין דער אפטיילונג פאר דער דינערשאפט.

מילפארד'ס צימער האט זיך געפונען גלייך אונטער דעם עס־צימער.

ווען איך בין אריין איז ער געזעסען אויף דעם בעט אונטערגעלעהנט מיט קישענס.

ער האט שווער געאטעמט, און זיין ערד־גרוי־ער פנים איז געווען בעדעקט מיט קליינע טראָ־פען שוויים.

— נו, מילפארד! — האב איך זיך פריינדליך אפגערופען — וואס איז מיט אייך?

ער האט שוואך א שמייכעל געטון, און שטיל געענטפערט:

— איך ווייס אליין נישט, הער! איך האב זיך ביידערנאכט דערפיהלט שלעכט, און ווען איך האב זיך איגדערפריה אויפגעכאפט, האב איך זיך נישט געקאנט א ריהר טון...

— באלד וועט קומען דער דאקטאר ריטשי, און וועט אייך העלפען. ער וועט אונז זאגען, וואס מיט אייך איז. איך מיין, אז ס'איז קיין שום געֿ־פאהר. אפשר האט איהר עפיס אזוינס געגעסען וואס ס'האט אייך פערשאדט.

ער האט שוואך א שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

— ניין, הער. איך האב אפגעגעסען, ווי שטענ־דיג, און דערנאך פערטרונקען מיט א גלאז ביר אין דער שענק אויפ'ן ראג. איך מיין נישט...

פלוצים האט א קראמף פערקרימט זיין פנים.

ער האט זיך איינגעקארטשעט פאר וועהטאג און אנגעהויבען שמארק צו קרעכצען.

— ליגט רוהיג! — האב איך זיך אפגערופען — און זארגט זיך וועגען גארנישט. מיר וועלען אייך שנעל אוועקשטעלען אויף די פיס. דערווייל וועל איך אויף אייער ארט נעהמען עמיצען אנ־דערש. דער עיקר — נעהמט זיך נישט איבער. וואס רוהיגער איהר וועט ליגען, אלץ שנעלער וועט אייך לייכטער ווערען.

ער האט מיט דאנקבארקייט א קוק געטון אויף מיר און ארויסגעשעפטשעט:

— איך דאנק אייך, הער.

אין דעמזעלבען מאמענט האט זיך דערהערט א קלונג פון דער איינגאנג־טיר.

— ס'איז אודאי דער דאקטאר, — האב איך א זאג געטון — ער וועט אונז באלד איבערגעבען, וואס עס איז מיט אייך געשעהן.

דאס איז אבער נישט געווען דער דאקטאר.

אין א מינוט שפעטער איז אריינגעקומען דאס צימער־מיידעל און געמאלדען:

— מאריס פריימאן, הער! איך האב איהם אריינגעפיהרט אין עס־צימער.

איך האב זיך פערטראכט, בעמיהענדיג זיך פארצושטעלען, ווער אזוי דאס קאן זיין.

דערנאך האב איך זיך דערמאנט, אז „מאריס פריימאן" האט מען גערופען נאטאנ'ס שוועסטער־קינד, און אז דער לעצטער האט זיך צו איהם בעצויגען מיט גרויס רעזערוו און חשד.

— גוט, — האב איך זיך אפגערופען — איך געה שוין אין עס־צימער. אויב אין דער צייט וועט קומען דער דאקטאר ריטשי, זאלט איהר איהם זאגען, אז פאר'ן אוועקגעהן, זאל ער אריין צו מיר.

איך האב ארויפגעשטיגען אויף די טרעפ, פארויסמיהלענדיג, אז איך וועל האבען אנ'אומאנ־גענעהמע צוזאמענטרעפעניש:

איך האב דאך גאר נישט לאנג אנגעהויבען צו שפילען די נייע ראלע פון נאטאנען, כדי צו זיין פולשטענדיג זיכער, אז מ'וועט סוף כל סוף נישט בעמערקען דעם טעות.

מיט מילפארד'ן איז מיר טאקי, דערווייל די שפיל געראטען, אבער אזא נאהענטער קרוב, ווי מאריס פריימאן האט בעסער און שנעלער, ווי א סך אנדערע זיך געקאנט כאפען, און אויפדעקען דעם סוד.

איבערמעכטיגענדיג אין זיך די אומרוהיגקייט און ספקות, בין איך מיט א גלייכגילטיגער מינע אריין אין עס־צימער.

דער פערשוין מאריס פריימאן איז מיר תיכף נישט געפעלען געווארען:

א הויכוואקסיגער, גלייכער גוט פאסאנירטער יונגערמאנטשיק מיט שווארצע האהר, מיט א גלאט־צוגעקעמטען שרינט איז בהרחבה'דיג צושפרייט געזעסען טיף אין מיין שטול ביי דעם פענסטער.

— ט'מארגען! — האט ער זיך אפגערופען — איהר זענט היינט זעהר פריה אויפגעשטאנען, ועה איך... וואס איז די סיבה?

— מילפארד איז קראנק.

— וואס פעהלט איהם?

— כ'ווייס נישט. — האב איך טרוקען געענט־פערט — איך האב געשיקט רופען דעם דאקטאר ריטשי.

(פארזעצונג קומט)

האקט אויף דעם ברודערס קאפ מיט א לייכטער,

ווייל ער האט געוואלט פערגוואלטיגען זיין ווייב

א שרעקליכע פאמיליען־טראגעדיע האט זיך מיט עטליכע טעג צוריק אפגעשפילט אין א דערפעל ביי כארזשאוו יושניא (גאליציען), איין ברודער האט נעמליך ,דעם צווייטען מיט א מעשענעם לייכטער גע עפענט דעם קאפ. אזוי אז מען האט דעם שווער־פערוואונדעטען אין א גסיסה־צושטאנד אפגעפיהרט אין לעמבערגער שפיטאל.

די מעשה איז פאלגענדע:

אין א שכנותדיגען דארף ביי סאנדאווא וישניא וואוינט די יודישע קרעטשמע־משפחה שטאלצער, וועלכע בעשטעהט פון אן'עלטערער אלמנה, וואס האט צוויי זוהן: יוסף און ירחמיאל.

דער עלטערער זוהן יוסף שטאלצער האט מיט א צייט צוריק חתונה געהאט מיט א שעהן יונג מיידעל אוים קראסנע ביי בוסק. דאס גאנצע דערפעל האט געקאכט מיט דעם ראזיגען שידוך און יעדער האט מקנא געווען דעם יונגנמאן, ווייל ער האט נעטראפען אזא גליקס.שידוך.

אבער נישט לאנג איז יוסף'ן אויסגעקומען גליקליך צו זיין מיט זיין פרוי. די סיבה דערפון איז אזא:

יוסף האט בעמערקט, אז זיין ברודער האט עפעס מחזיקות מיט זיין יונג־ווייבעל. דאס הייסט אז זיין ברודער בעלעסטיגט זיין ווייבעל, הגם זי היט זיך פאר איהם און וויל מיט איהם קיין מחזיקות נישט האבען.

לכתחילה האט ער געשוויגען. ער האט געהאט דערפון גרויס עגמת־נפש, אבער ער האט אפילו מיט קיין ווארט פאר קיינעם נישט דערמאנט.

אבער איינמאל, ווען זיין ווייב האט זיך פאר איהם בעקלאגט, אז איהר שוואגער מאכט איהר שענדליכע פארשלאגען און ער האט אפילו גע־פרובט זי צו קושען האט ער בעשלאסען זיך דורכ־צורעדען מיט זיין ברודער.

דער ברודער זיינער האט זיך שטארק פונאנ־דערגעלאכט, ווען יוסף האט איהם א יפמערקזאם געמאכט, דאס ער זאל נישט מעהר טשעפען כיט זיין פרוי.

— נארעלע — האט ירחמיאל ערקלערט צו יוסף'ן — איך מאך בלויז שפאס. איך וויל דיר און נישט דיין פרוי קיין לייד און קיין קריוודע טון.

יוסף האט זיך אביסעל בערוהיגט. אבער באלד איז ער ווידער געווארען אויפגעבראכט, ווען זיין פרוי האט זיך אויפסניי בעקלאגט, אז איהר שוואגער לאזט זי נישט צו רוה און מאכט איהר ווידער שענדליכע פארשלאגען.

אנומעלט ווען ער איז אהיימגעקומען, דאס איז געווען ארום 8 אווענד, האט ער שוין און דרויסען דערהערט געשאלדען פון זיין שלאף־צי־מער. ער האט באלד דערקאנט, אז דאס שרייט זיין ווייב.

אנ'אויפגערעגטער איז ער אריין אין זיין שטוב פאר זיינע אויגען האט זיך אנגעשפילט א שרעק־ליכע סצענע.

האלב ענטבלויזטע איז זיין ווייב געלעגען אויף דעם באנק־בעטעל. א האלב ווילדער און צושויבער־טער איז נעבען איהר געשטאנען זיין ברודער, יועל־כער הערענדיג ,אז עמיץ קומט אריין אין שטוב, איז אפגעשפרינגען פון זיין שוועגערין.

יוסף'ס ווייב איז דערשראקען צוגעשפרונגען צו איהר מאן. זיך געגומען מולען אין זיינע ארעמס און איהם דערצעהלט, אז זיין ברודער האט זי גע־פרובט פערגוואלטיגען.

יוסף איז אויפגעבראכט געווארען, האט גע־כאפט דעם מעשענעם לייכטער פון קאמאר און האט מיט איהם צושפאלטען זיין ברודער'ס קאפ. אין א טייך בלוט איז ירחמיאל א בעוואוסטלאזער אנידערגעפאלען אויף דער ערד.

דאן האט זיך יוסף אליין איבערגעגעבען דער פאליציי אין די הענר, וועלכע האט איהם ארעס־טירט און פערפיהרט אנ'אויספארשונג. אין א גסיסה־צושטאנד האט מען דעם שווער־פערוואונ־דעטען ירחמיאל אפגעפיהרט אין שפיטאל.

מעלדונג

פריזיער ארבייטער

היינט, מאנטאג, ד. 8.5, פינקטליך 8 אווענד מוזען אלע פריזיער־ארבייטער זיין אין פעריינס־לאקאל פיעטרקאווער 73 וועגען זעהר א וויכטיגע פאך־בעראטונג צוליב'ן אנקומענדען יום־טוב און זונטאג־רוה. קיינער טאר נישט פעהלען.

די פערוואלטונג.

Dr.Z·Rakowski

ספעצ. פאר אוירען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3

מעבעל, שלאסערי' און שווייסערי'

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)

כ'נעהם אן אלערליי שלאסעריי־ארבייטען צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג.

פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

ווארנונג!

אזוי ווי ס'האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד־בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די

עכט־פאטענטירטע **בעטעל** עכט־פאטענטירטע

זענען פערזעהען נאר מיט דער שוץ־מארקע

PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר זענען פעראנטווארטליך ביז 3 יאהר.

— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל־בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל־קינדער־בעטען, קינדער־וועגעלעך,
טיש־בעטען, קינדער־בענקעלעך
מעטער־מאס. אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע
קאזעטקעס און טאפטשאנעס

בעט.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע־בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. פאבריקס־פרייזען. זעמטליכע רעפאראטורן.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

א געוועלב

מיט א פענסטער איז איבערצוגעבען אויף
מצות,
ביי ש. זיסקינד,
קילינסקי (ווידזעווסקי) 23

א געוועלב

מיט א שויפענסטער
אויף נאוואמיעסקא 21 ווא־פארט צו פערדינגען פאר א ביליגען פרייז. צו ערפאהרען ביי קראכמאל וסכאדניא 15 רעכטע אפ., 2. שט, וו. 12

מודעה ואזהרה גדולה מהראבינאט דפה.

אזוי ווי עס בעוויזט זיך אויף די צייטונג פערשידענע אנאנסען, אז זיי האבען פון לאדזער ראבינאט א הכשר לחג הפסח, און מיר קענען נישט אלע מאל שטעלען הכחשות, זענען מיר מפרסם, אז מיר זענען נישט פאר דעם פעראנט־ווארטליך, ווייל יעדער ברויך וויסען, אז א הכשר ברויך האבען אונזערע אונטערשריפטען מיט דעם ראבינאט־סטעמפעל. לאדזער ראבינאט.

בעקאנטמאכונג.

מיט איינינע וואכען צוריק איז געווען אין „פאלקס־בלאט" א בעקאנטמאכונג, אז א געוויסער ישעי' זילבערשאץ געוואנט „מאגנאט" מלינארסקא 14, אז ער האט חתונה געמאכט אנ'ארימע יתומה. איין אמת'ן איז די זאך גאר אנדערש: ער האט מאקי צוזאמענגעמאכט געלד פאר אנ'ארימע יתומה — נאר אנשטאט איהר דאס געלד צו געבען אלס נדן, האט ער דאס געלד זיך צוגענומען אלס בעצאהלונג פאר די קארטאפעל מיט בארשט, וואס אויף דער חתונה געגעבען די געסט און זיין רעסטאראן, רעכענענדיג 8 זל. אויף א מאן. אזוי, אז עס קומט איהם נאך א רעשט. אזוי זעהט אויס דער אמת וועגען זיין גוט הארץ. מאכס בארנשטיין, שענקעוויטשא 15.

טליתים־פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב־וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים־קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א. ח. ציטרינאווסקי, קאמיענגא 1,
אין 2. טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

אכטונג קאנדיטארס

איך נעהם אן צו מאהלען
פערשידענע מאססען
צו ביליגע פרייזען
שאקאלאדע פאבריק „BANDERA"
אינהאבער ס. ב. אלעקסאנדראווסקא 25.

א האלב הויז

אדער א פערטעל צוזאמען מיט דער וואוינונג, פרייזווירדיג צו פערקויפען.
צו ערפאהרען: לוזיא גאס 3 (28 קאניאווער שיסער פולק) ביים ווירט.

AKUSZERKA
MASAŻYSTKA
B. JAKUBOWICZ

38 זגערזשער 38.
ערטיילט הילף־געבורטען פריוואט און פון דער קראנקן־קאסע. כ'נעם אויך אן אינדערהיים וויזיטען.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן־כירורג
דזיאטלע־, קין־, גימען־ און צונג־קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od $1\frac{1}{2}$—5 po pol. 4604

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 3—6 אווענד

קאליגראף
ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 1,19 ער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

Dr.
Rachela Lewi

פאנסקא 24, טעל. 42-72
צוריקגעקעהרט
אויפנאהמע־שעה'ן פון האלב 3 ביז 4 נאכמיטאג.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 36-33.

ד"ר [illegible] נאז, האלז, אוירען קר.	10—11 2—3 7—8
ד"ר [illegible] הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין־ [illegible]	1—2 7—8
ד"ר יאקאבסאן נערווען קראנקהייטען	[illegible]
ד"ר [illegible] קינדער־קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר [illegible]	11½-1 5-6
ד"ר [illegible]	4-5 [illegible] 1—2
ד"ר [illegible]	12—1, 6—7
ד"ר [illegible]	10-12 4—6
א. [illegible]	5—7
נ. [illegible] צאהן־ערצט	8—2

[illegible]
א רענטגען־אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.־קאסמעטיש. קאבינעט
[illegible] פון 5—7

קלישען

דרוקעריי'ען, פערלאגען און רעקלאמען
פערטיגט אויס
WYTWÓRNIA KLISZ „GALWANO" PIOTRKOWSKA 101 TEL. 57-68

PORADNIA
WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

פאר ווענערישע הויט־קראנקה.
פון מענער־שוואכע [illegible]
און [illegible] סיפיליס און טריפער.
[illegible] ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען.
[illegible] עלעקטרישער
[illegible] קאבינעט קאסמעטיק.
— — [illegible] פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
[illegible] פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
[illegible] פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— [illegible] פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
נושעוויטשער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אוירען קר.	[illegible]
ד"ר [illegible] קינדער־קראנקה.	11-3 4½-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	[illegible]
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	[illegible]
ד"ר שמידעל נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	[illegible]
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר [illegible] פרויען און געבורטס־הילף	6—8

[illegible]
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז [illegible]
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי [illegible]
צאהן־ערצט 10—1 3—6
[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

LEKARZ DENTYSTA צאהן־ערצט
St. GELBERG

זאבארניא 15, טעל. 31-08.
[illegible]
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענט.

אבאנעמענט־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. [illegible] 24 גר. אין דער זייט 8 [illegible]
אין טעקסט—40 . . . . . —60 . . . . 4 . .
[illegible] נאכ'ן טעקסט—12 . . . . —18 . . . . 8 . .
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 גר. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Haufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.